

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
STRATEGINIO VALDYMO IR POLITIKOS FAKULTETO
VALDYMO TEORIJOS KATEDRA

INGA KOROLENKO
VEIKLOS AUDITO SPECIALIZACIJA
VKA mn 5-01

STRATEGINIŲ POKYČIŲ ANALIZĖ
PANEVĖŽIO MIESTO BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOSE

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas
Doc.dr. Malvina Arimavičiūtė

Vilnius, 2006

TURINYS

ĮVADAS	3
1. ŠVIETIMAS IR JO KAITA	5
2. ŠVIETIMO SISTEMOS POKYČIAI LIETUVOJE	10
2.1 Istorinės švietimo reformos prielaidos	10
2.2 Bendrojo lavinimo sistemos struktūra	11
2.3 Švietimo sistemos stipriosios pusės	13
2.4 Lietuvos švietimo sistemos perspektyvos	20
3. SRATEGINIŲ POKYČIŲ ANALIZĖ	
PANEVĖŽIO BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOSE	42
3.1 Tyrimo metodikos ir imties charakteristika	42
3.2 Švietimo bendruomenės požiūrio į reformą tyrimo rezultatų analizė	43
IŠVADOS	65
REKOMENDACIJOS	66
LITERATŪRA	68
SANTRAUKA / SUMMARY	71
PRIEDAI	73

IVADAS

Vykstantys sociaekonominiai, kultūriniai ir kitokie pokyčiai tampa įprastu ir nuolatiniu reiškiniu, kurie yra žmogaus gyvenime. Nesvarbu, ar mums kaita patinka, ar ne – vis tiek esame jai pasmerkti. Pažymėtina, kad požiūriai į kaitą yra įvairūs. Vieni teigia, kad ji – sąmoningų ir kryptingų veiksmų rezultatas, kiti sako, kad kaita lemta socialinių dėsnių ir mechanizmo procesų.

Lietuva įžengė į itin sparčios kaitos, kupiną naujų iššūkių amžių. Jis kelia naujus reikalavimus ne tik asmeniui, visuomenei, bet kartu – ir juos ugdančiai švietimo sistemai. Globalizacija, informacijos sprogimas, sparti kaita, visuomenės išsiskaidymas – tai iššūkiai, kurie esmingai sureikšmina socialinį ir kultūrinį švietimo vaidmenį. Taigi švietimo kaita – dabarties būtinybė. Švietimas privalo nuolat keistis, kad deramai atliktų savo paskirtį – tarnautų sparčiai kintančios visuomenės poreikiams.

Švietimas turi nuolat stiprinti savo galias, kad sparčios strateginės kaitos padėtų visuomenei išlikti savimi, padėtų išsaugoti jos tapatybę.

Lietuvoje švietimo sistemos strategijos formavimas ir realizavimas nėra paprastas uždavinys – tai byloja jau vien 2001m. Švietimo įstatymo (projekte) numatytas metodologinis skirtumas nuo 1991 m. analogiško įstatymo. Taigi kardinalus strateginių orientyrų pasikeitimas turi įtakos švietimo sistemos elgsenos kaitai bei jos strategijai.

Politiniai sprendimai ir priimti nauji įstatymai tėra pradinis ir paprastai lengviausias reformos etapas. Daugiausia sunkumų iškyla pradėjus ją įgyvendinti praktiškai. Ne tik reforma daro įtaką švietimo kaitai; savo ruožtu reformos pobūdį koreguoja švietimo pokyčiai. Todėl labai svarbu reformos eigą nuolatos tirti, vertinti ir apmąstyti. Apie švietime vykstančius procesus parašyta mažai teorinių darbų, kurie remtųsi praktika ir patirti. Dažniausiai tai yra remiamasi subjektyvia nuomone, atskirais pavyzdžiais, ar pavieniais moksliniais tyrimais.

Pastarąjį dešimtmetį šalyje atlikta nemažai tyrimų siekiant įvertinti švietimo sistemos pokyčius, kaitos bruožus. Tai nagrinėjo: M. Barkauskienė (1997), Ž. Jackūnas (1996), P. Jucevičienė (1996), V. Lamanauskas (1997), R. Želvys (1999)

Vargu ar galima rasti kitą šiandieninės Lietuvos edukologijos temą, kuri būtų tokia aktuali kaip švietimo reforma. Nuo šios reformos sėkmės priklauso ir Lietuvos švietimo ateitis, ir tolesnė edukologijos mokslo plėtra. Todėl vertinant švietimo reformos eigą, labai svarbu žinoti pagrindinių švietimo reformos vykdytojų – mokytojų ir ugdymo įstaigų vadovų nuomonę apie vykstančius švietimo pokyčius.

Darbo tikslas – išanalizuoti švietimo raidą, bei pokyčius, atskleisti švietimo bendruomenės požiūrį į vykstančią reformą

Darbo uždaviniai

1. Apžvelgti švietimo raidą Lietuvoje.
2. Išanalizuoti švietimo reformos ypatumus, strateginius pokyčius
3. Išanalizuoti švietimo reformos vykdytojų požiūrį į vykstančius pokyčius

Hipotezės

1. Pedagoginė bendruomenė (mokyklų vadovai, mokytojai) teigiamai vertina mokyklų struktūros reformą.
2. Nauja finansavimo tvarka „pinigai paskui mokini“ nėra tobula.
3. Egzaminų sistema nėra pakankamai efektyvi.

Tyrimo objektas – strateginiai pokyčiai

Tyrimo dalykas – strateginių pokyčių valdymas

Tyrimo metodai: literatūros analizė, anketavimas, socialinės apklausos analizė, teisės dokumentų ir palyginimo metodai.

Tyrimo imtis: Respondentai – Panevėžio miesto įvairių tipų bendrojo lavinimo mokyklų vadovai, bei mokytojai. Buvo apklausta 10 mokyklų vadovų ir 100 pedagogų.

Darbo sudaro: teorinė problemos analizė, praktinės situacijos analizė, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas, santrauka ir priedai

I. ŠVIETIMAS IR JO KAITA

Švietimo kaita - tautos išlikimo sąlyga. Lietuvai reikalingas kokybiškai naujas, XXI amžiui pritaikytas švietimo modelis. Besiformuojanti informacinė visuomenė kelia daug sudėtingesnius reikalavimus. Didėja žmonių tarpusavio nepriklausomybė. Kaip niekada anksčiau, šiandien žmogiškųjų santykių plėtra įgyja labai svarbią reikšmę. Todėl neišvengiamai reikalingas bendradarbiaujantis švietimas tam, kad sėkmingai įveiktume tarp disciplininius barjerus ir sugebėtume toliau plėtoti savo pažinimą.

Švietimas savo prigimtimi – viena konservatyviausių socialinių institucijų. Tai kad švietimas yra tradicijų įsitvėrusi ir naujovėms besipriešinanti socialinė institucija, susiję su jo atliekamomis funkcijomis. Mokyklos buvo sukurtos tam, kad perduotų per tūkstantmečius žmonijos sukauptą patirtį, puoselėtų savo tautos kultūrą, papročius ir tradicijas, o kartu atliktų socializacijos vaidmenį-padėtų jaunajai kartai prisitaikyti ir priimti nusistovėjusią socialinę sanklodą. Taigi tradicinė mokyklos paskirtis – išlaikyti tai kas sukurta, o ne inicijuoti kaitą. Atsidūrusi nuolat kintančiame postmodernistiniame pasaulyje, mokykla išgyvena itin prieštarinę laiką. Norėdama ir toliau sėkmingai atlikti socializacijos funkciją, mokykla turi keistis taip, kaip kinta ją supanti aplinka.¹

Vienas žymiausių šiuolaikinių švietimo kaitos teoretikų M.Fullan suformulavo aštuonis svarbiausius kaitos principus, kurie svarbūs siekiant suprasti dabartinės švietimo kaitos dėsninumus.²

1. Kuo kaita sudėtingesnė, tuo mažiau įmanoma ją reguliuoti. Aiškiai pervertintume savo galimybes, jeigu manytume galį kaitą valdyti. Vykstant visuotiniams pokyčiams, dalies procesų eiga natūrali, nevaldoma ir nepriklauso nuo mūsų valios ir pastangų. Net ir labai centralizuotai valdomą sistemą įmanoma veikti tik iki tam tikros ribos. Galima, keisti švietimo organizacijų struktūrą, ugdymo turinį, teisinio reguliavimo principus ir t.t., bet negalima priversti keistis žmonių mąstymui, įgūdžiams. Negalima paliepti išsiugdyti atsidavimo darbui ar motyvacijos. Daugiausia, ką galima pasiekti,-tai sukurti sąlygas, leidžiančias žmonėms tai daryti. Nepakeitę mąstymo ir įgūdžių, pokyčius norima linkme galėsime kreipti tik labai ribotai: jeigu pasikeitimų ir įvyks, jie bus gana paviršutiniški.

2.Kaita nėra linijinio pobūdžio; ji kupina neapibrėžtumų, o kartais- ir netikėtumų. Nerimas, sunkumai ir nežinomybės baimė visada būdingi kaitai, ypač pačioje pradžioje. Pradinėse kaitos pakopose sunkumai garantuoti. Vėlesni etapai taip pat yra nenuspėjami. Kartais būna tik blogiau, nors, atrodytu, viskas daroma teisingai. Kai kuriais atvejais, priešingai, viskas eina geryn, nors, regis,

¹ Žr.: http://www.sociumas.lt/lit/nr17/sviet_global.asp

² Žr.: Fullan M. Probing the Depths of Education“ London. 1993, p. 93

daroma klaida po klaidos. Kaitos procese visada yra sėkmės veiksnys. Kaitos procesų tyrėjai mini vadinamąją reformos įgyvendinimo „duobę“, į kurią tam tikroje pakopoje pradeda kristi reforma, nepaisant visų dedamų pastangų. Šią „duobės“ pakopą būtina kantriai iškęsti iki galo.

3.Problemos yra mūsų pagalbininkės. Problemos kaitos procese neišvengiamos. Tik susidūrę su sunkumais ieškome kūrybiškų sprendimų. Jei problemų kyla, vadinasi, pokyčiai tikrai vyksta. Ir priešingai, problemų nebuvimas rodo, kad iš tiesų nedaug kas tepasikeitė. Jei ankstyvosios kaitos pakopos išgyvenamos lengvai, tai tikras požymis, jog kaita yra paviršutiniška. Taigi esminė sudedamoji vykstančios kaitos dalis- konfliktai. Juos spręsdami, artiname realius pokyčius ir jaučiamės esą labiau patenkinti pasiektais rezultatais.

4.Vizija ir strateginis planavimas neturi būti pernelyg ankstyvi. Popieriuje sukurta vizija yra neilgaamžė. Vykstant sudėtingai kaitai, negalima susikurti vien kokių nors teorijų ar norus įkūnijančių vizijų. Vizija išplaukia iš praktikos. Vykstančius procesus, ypač tuos, kurių neįmanoma valdyti, reikia apgalvoti ir, atsižvelgiant į juos, kurti realistinę viziją. Pernelyg ankstyvas strateginis planavimas gali klaidinti. Reali kaita gali neatitikti susikurtų planų, kuriuos vėliau tenka taisyti. Žinomas amerikiečių švietimo kaitos tyrėjas S.Sarason teigia, kad švietimo kaita, inicijuota pagal išankstinį veiklos planą, iš pat pradžių pasmerkta nesėkmei.

5.Individualizmas ir kolektyvizmas-vienodai svarbūs. Pedagogų darbo pobūdis riboja ieškojimų ir inovacijų procesą. Kadangi didžiąją laiko dalį praleidžia klasėje, todėl mažai susiduria ir bendrauja su kolegomis. Mokytojai retai dalijasi naujomis idėjomis ir daugiausia remiasi vien savo patirtimi. Tačiau pavojingas ir kitas kraštutinumas. Pernelyg didelis kolektyvizmas skatina grupinį mąstymą ir neretai paklūstama jos nuomonei. Kad švietimo kaita vyktų norima linkme, būtina ugdyti pedagogų gebėjimą savarankiškai mąstyti ir dirbti, kartu sutelktai siekti bendrų tikslų.

6. Neveiksminga nei vienpusė centralizacija, nei decentralizacija. Pernelyg didelė centralizacija reiškia perdėtą kontrolę ir vietos iniciatyvų žlugdymą, visiška decentralizacija - chaosą. Aukščiausieji švietimo vadovai tebetaiko principą „nuleisti iš viršaus“, nes nemato kitų galimybių ir nekantrauja sulaukti apčiuopiamų rezultatų. Kita vertus, „iš apačios“ inicijuojami projektai taip pat žlunga, jei nesulaukia aukštesniųjų švietimo grandžių paramos. Kaitos procesai turi vienu metu vykti ir „iš viršaus“, ir „iš apačios“. Niekas negali centralizuotai kontroliuoti sudėtingų organizacijų. Kyla problema - kaip įgyvendinti švietimo priežiūrą atsisakius smulkmeniškos kontrolės. Kita vertus, iliuzinis yra įsitikinimas, kad, švietimo sistemą decentralizavus, centrinę valdžią galima visiškai ignoruoti. Patinka mums tai ar ne, bet centrinė švietimo valdžia ir mokykla viena kitai reikalingos ir viena be kitos negali nei kaitos procesų įgyvendinti, nei iš viso egzistuoti.

7. Lemiamą reikšmę turi ryšiai su išore. Daugelis organizacijų, ypač švietimo, pagrindines jėgas skiria vidaus raidai ir per mažai dėmesio- išorinei aplinkai. Tačiau švietimo kaita neišvengiamai vyksta plačiame socialiniame ir ekonominiame kontekste. Sparčiai kintanti gyvenimo realybė veikia visą mokyklos bendruomenę ir organizacijas, su kuriomis mokykla bendradarbiauja. Jeigu ignoruosime kaitą, vykstančią už mokyklos sienų, nesugebėsime iš esmės paveikti ir pačios mokyklos kaitos. Taigi tiek išorinė, tiek vidinė aplinka turi sulaukti vienodo dėmesio.

8. Kaitos procese turi dalyvauti visi. Kaita yra pernelyg painus procesas, kad ją būtų galima patikėti siauram specialistų būriui. Esminių pokyčių įgyvendinti negali nei vadovai, nei švietimo ekspertai. Kaitoje turi dalyvauti visi vienaip ar kitaip su švietimu susiję asmenys ir interesų grupės. Persilaužimas galimas tik tada, kai visi pedagogai imsis iniciatyvos keisti savo darbinę aplinką.³

Kalbant apie kaitos ypatumus, verta susipažinti ir su A. Hargreaves suformuluotais švietimo kaitos principais.⁴

1. Tikslų santykinumas. Sudėtingos ir sparčios kaitos laikotarpiu geriau užsibrėžti laikinus ir mažiau apibrėžtus tikslus, nes juos neišvengiamai reikės ne kartą svarstyti iš naujo ir papildyti.

2. Emocinis aspektas. Emocinis fonas daro kaitos procesui didelę įtaką. Jei švietimo reformatoriai emocinius reformos aspektus ignoruos, jausmai ir emocijos vis tiek prasiverš ir paveiks racionaliai priimtų sprendimų įgyvendinimą.

3. Politikos įgyvendinimas. Nors sisteminės reformos paprastai inicijuojamos visos šalies mastu, pokyčių sėkmė priklauso nuo to, kaip juos supras ir įvertins kiekviena švietimo institucija. Todėl, politinius sprendimus būtina priimti konkrečiose darbo vietose, t.y. ten, kur bus įgyvendinami. Įprastinė centralizuotos kaitos schema pernelyg biurokратиška ir nelanksti, kad galėtų atsižvelgti į konkrečias vietos aplinkybes. Kita vertus, sprendimų priėmimo galias galima deleguoti tik tada, kai vietos lygmuo pasirengęs tuos sprendimus priimti.

4. Rekultūrizacija. Kad kaita vyktų planingai, būtina bendradarbiavimo kultūra. Ją turime kurti tarp žmonių, kurie dirba šiuo metu. Praktika rodo, kad noras ir gebėjimas keistis toli gražu ne visada priklauso nuo žmogaus biologinio amžiaus.

5. Restruktūrizacija. Nors kaita prasideda nuo rekultūrizacijos, t.y. naujo požiūrio į darbą, ir bendradarbiavimo kultūros formavimosi, būtų neteisinga neįvertinti struktūrinių pokyčių. Besiformuojančių naujųjų santykių pobūdis priklauso ir nuo struktūrinių organizacijos ypatumų, todėl

---

³ Žr.: Želvyš R. Švietimo vadyba ir kaita. V.1999, p.62-64

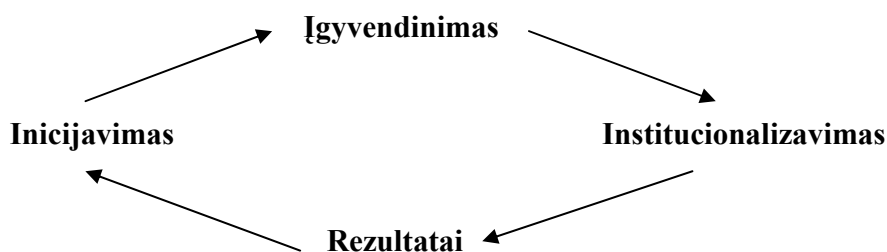
⁴ Žr.: Hargreaves A. Changing Teachers, Changing Times“ London. 1994, p.56

svarbu laiku pakeisti atgyvenusias struktūras. Rekultūrizacija ir restruktūrizacija-vienas kitą skatinantys ir papildantys procesai.

6. Organizacijų mokymasis. Bendras darbas-vienas iš mokymosi šaltinių. Kad išliktų ir tobulėtų, organizacijos privalo mokytis. Tačiau vien individualaus darbuotojų tobulinimosi sparčios kaitos laikotarpiu ne gana. Organizacijų nariai turi mokytis dirbti grupėmis ir komandomis. Bendradarbiavimo kultūra individualų mokymąsi paverčia kolektyviniu.⁵

Aptartieji švietimo kaitos principai akivaizdžiai rodo šio proceso daugialypiškumą ir sudėtingumą. Kuo pokyčiai sudėtingesni, kuo didesnius ir įvairesnius švietimo segmentus jie apima, tuo sunkiau juos paveikti. Retai tepavyksta inicijuoti sėkmingus sistemos kaip visumos pokyčius. Suinteresuotos jėgos už institucijos ribų gali dėti daug pastangų, tačiau jei pati institucija nėra motyvuota siūlomų pokyčių priimti, pastangos dažniausiai liks bevaisės.

Kalbant apie kaitą, dažniausiai skiriamos trys pakopos: pasirinkimo arba inicijavimo; tolesnio tęstinumo arba institucionalizavimo. Pasirinkimo arba inicijavimo pakopa - tai laikotarpis, kai priimami sprendimai dėl pokyčių, kuriami planai ir vyksta kitas parengiamasis darbas. Įgyvendinimo pakopoje naujovės išbandomos praktiškai, sprendžiamos kylančios problemos ir dalijamasi patirtimi. Tolesnio tęstinumo, arba institucionalizavimo pakopoje sprendžiama dilema, ar naujovė taps įprastu dalyku, ar bus atmesta, o galbūt sunyks savaime. M. Fullan⁶ mini dar ir ketvirtąją-rezultatų-pakopą, kurioje kaitos rezultatai įvertinami ir apibendrinami:

1 pav. Kaitos proceso schema

Be abejo, ši schema labai supaprastinta. Realus kaitos procesas daug painesnis, nes:

- kiekvieną pakopą veikia daugybė įvairių, iš anksto nenuspėjamų veiksnių;

⁵ Žr.: Želvys R., Būdienė V., Zabulionis A. Švietimo politika ir monitoringas. V.2003, p. 42

⁶ Žr.: Fullan M. The New Meaning of Educational Chang. 2nd ed. New York. 1991, p. 67

- kaita nėra linijinė; vienoje jos pakopoje vykstantys pokyčiai gali pakeisti ankstesnėse priimtus sprendimus;
- kaitos mastas gali būti labai nevienodas-pradedant konkrečia mokyklos iniciatyva ir baigiant visa apimančia šalies švietimo reforma;
- labai sunku nustatyti kiekvienos pakopos trukmę. Iniciavimo procesas trunka ne vienerius metus. Įgyvendinimo pakopai gali prireikti ne mažiau kaip dvejų metų: tik tuomet paaiškėja, ar pokyčiams įgyvendinti skirta užtektinai laiko. Įgyvendinimo ir institucionalizavimo riba taip pat labai santykinė. Rezultatus įvertinti galima palyginti greitai, tačiau norint susidaryti išsamų kaitos vaizdą svarbu įvertinti ne tik juos, bet ir patį procesą. Bendra ne itin sudėtingų pokyčių trukmė-3-5 metai. Sudėtingi, visa apimantys pokyčiai trunka 5-10 metų.

Kaitos šaltiniai taip pat gali būti dvejopi - išoriniai ir vidiniai. Į vidinę kaitą dažniausia žiūrima kaip į savaime suprantamą procesą. Išorinę kaitą priimti būna sunkiau, nes ji, net jeigu išeina mums į naudą, vis dėlto primetama iš šalies. Todėl pasipriešinimas išorinei kaitai yra pakankamai dažnas reiškinys. Iš šių pagrindinių elementų susideda kaitos matrica:⁷

	Vidinė kaita	Išorinė kaita
Planinga kaita	Tikslinga veikla	Inovacijos
Natūrali kaita	Asmenybės raida	Socialinė aplinka

2 pav. Kaitos matrica

Planinga kaita mokyklos viduje-tai tikslinga pedagogų veikla siekiant tobulinti savo darbą. Planinga kaita, ateinanti iš išorės-tai inovacijos, inicijuotos aukštesnių grandžių ir įdiegiamos mokyklose. Natūrali kaita mokyklos viduje skatina nuolatinį jos darbuotojų asmenybės lavinimąsi, profesinę brandą įgyjant vis daugiau patirties. Natūrali kaita už mokyklos ribų formuoja besikeičiančią socialinę aplinką, kuri neišvengiamai daro įtaką mokyklos gyvenimui.⁸

Švietimo pokyčių struktūrą ir kaitos kryptį galima nusakyti trumpai – nuo komandinės prie poreikių grindžiamos sistemos.

⁷ Hopkins D., Ainsow M., West M. School Improvement in an era of Change. London.1994, p. 37

⁸ Žr.: Želvys R. Švietimo vadyba ir kaita. V.1999, p. 68

II. ŠVIETIMO SISTEMOS POKYČIAI LIETUVOJE

2.1 Istorinės švietimo reformos prielaidos

Istoriniu požiūriu XX a. paskutinis dešimtmetis Lietuvos švietimui buvo itin palankus ir svarbus. Švietimo reformos Lietuvoje pradžia laikytina 1988 metais pristatyta Tautinės Mokyklos Konceptija, todėl, kai Lietuva atgavo nepriklausomybę (1991), teoriniai ir teisiniai švietimo sistemos reformos pagrindai jau buvo paruošti. 1991 metais buvo priimtas Švietimo įstatymas (pakeistas 1988 metais), kuris kartu su Lietuvos švietimo koncepcija ir Švietimo sistemos reformos veiksmų planu (1992) tapo Lietuvos švietimo reformos pagrindu.

Sisteminės pertvarkos požiūriu XX a. paskutinio dešimtmečio Lietuvos švietimo situacija problemiška būtų lyginti su Vakarų Europos ar pasaulio valstybėmis, visą XX a. ir ilgiau gyvenusiomis nuoseklią savarankiškų valstybių švietimo raidą. Lietuvos švietimui per vieną dešimtmetį teko modeliuoti ir kurti naują švietimo tikslų, uždavinių sampratą, struktūras, ugdymo turinį, metodus, strategijas, ką Vakarų Europos valstybės kūrė dešimtmečiais, nuolatos keisdamos, tobulindamos, reformuodamos. Taigi Lietuvos švietimo sistema turėjo būti ne vienu ar kitu aspektu reformuota, o iš esmės sukurta nauja.^{9 10}

Sisteminės reformos metu koordinuoti pokyčiai turėjo vykti visose švietimo grandyse. Sistemine orientacija – viena svarbiausių organizacinės plėtotės charakteristikų, nusakančių, jog visos organizacijos dalys turi būti sistemiskai orientuotos į planuojamą keitimąsi. Literatūroje dažniausiai minimi šie pagrindiniai švietimo sistemos elementai, kuriuos turi apimti sisteminė reforma:

- moksleivių, mokytojų, švietimo vadovų, pastatų skaičius ir dydis;
- tikslai ir uždaviniai;
- valdymo sistema ir galių pasiskirstymas;
- finansavimo ir biudžeto sudarymo tvarka;
- finansavimo dydis;
- švietimo įstaigų darbo organizavimas: mokyklų statusas, lygiai ir tipai, jų tarpusavio ryšys ir santykis su įvairiomis amžiaus grupėmis;
- ugdymo turinys: ko ir kaip mokoma;
- pedagogika: mokymas ir mokymasis, socialiniai santykiai ir socializacija;
- moksleivių atrankos, vertinimo skatinimo kriterijai ir tvarka;

⁹ Žr.: http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/apzvalgos/RAPORTAS__taisymai_.pdf

¹⁰ Žr.: Jackūnas Ž. Lietuvos švietimo istorinės raidos bruožai // ugdymo problemos. Nr. 1(28). 1997, p. 8-9

- švietimo darbuotojų atrankos, vertinimo bei skatinimo kriterijai ir tvarka.

Sisteminės reformos turėtų lemti šių esminių švietimo sistemos sričių keitimąsi:

- sprendimų priėmimo srities. Reformos metu perskirstomos galios priimti sprendimus;
- išteklių srities. Reformos metu perskirstomi ištekliai;
- reguliavimo srities. Reformos metu keičiami įstatymai ir normatyviniai dokumentai, atsiranda naujų leidimų ir draudimų;
- vertybių sistemos. Reforma iškelia naujas arba labiau pabrėžia kai kurias senąsias vertybes;
- interesų grupių. Atsiranda naujų interesų grupių ir sudaromos naujos sąjungos. Reforma atspindi pasikeitusius tam tikrų visuomenės segmentų poreikius ir skatina juos vienyti bendrų interesų pagrindu.
- Norint sėkmingai įgyvendinti švietimo reformą, svarbus ne tik sisteminis požiūris, supratimas, kurių švietimo sistemos elementų kaita siekiant reformos numatytų tikslų yra būtina ir tarpusavyje suderinta. Lemiamą reikšmę turi žinojimas, ką keisti, tačiau ne mažiau svarbu numatyti, kaip tai daryti.¹¹

2.2. Bendrojo lavinimo sistemos struktūra

Įgyvendinant švietimo reformą, pertvarkyta švietimo sistemos struktūra. Pagrindinė pertvarkos kryptis – labiau diferencijuoti švietimo sistemos struktūrą, didinti ugdymo įstaigų įvairovę (žr. 1 priedą) Dabartinius Lietuvos švietimo sistemos pokyčius daugiausia lėmė siekis padaryti ją demokratišką ir humanišką. Tad kuriama skirtingų švietimo įstaigų sistema, padedanti asmeniui pasirinkti tokį ugdymo institucijos tipą, kuris atitiktų jo interesus, gabumus bei polinkius.¹²

Sparčiai kintančios gyvenimo sąlygos, pakitusi mokyklų struktūra, mažėjantis mokinių skaičius, „tuščios mokymo vietos“ natūraliai reikalauja pertvarkyti švietimo įstaigų tinklą. Pagal esama dabartinę situaciją, daugiausia keistis turi bendrojo lavinimo įstaigos.

Bendras vidurinis mokslas – tai pagrindinė mokymosi grandis, žmogaus išsimokslinimo pamatas. Jis teikia sistemingų mokslo žinių, mokėjimų ir įgūdžių, reikalingų įgyti profesijai ir tolesniam lavinimuisi.¹³ Tai nurodyta Lietuvos vidurinės bendrojo lavinimo mokyklos koncepcijoje.¹⁴

¹¹ Žr.: Želvys R., Būdienė V., Zabulionis A. Švietimo politika ir monitoringas. V.2003, p. 47

¹² Žr.: LR Švietimo ir mokslo ministerija. Švietimas ir mokslas Lietuvoje. V.1997, p. 9

¹³ Žr.: Rajackas V. Švietimas: raida, dabartis. V.2001, p.45

¹⁴ Žr.: http://www.smm.lt/old/Teisine_informacija/koncepcija/koncepcija1.htm

Šiuo metu diskutuojama ir svarstoma, kokio tipo mokyklas reikia palikti, o kurias perorganizuoti. Šiuo metu Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų struktūrą sudaro šios įstaigos: darželis-mokykla, pradinė mokykla, pagrindinė mokykla, vidurinė mokykla, jaunimo mokykla, gimnazija (žr. 2 priedą). Bendrojo lavinimo mokykla susideda iš trijų pakopų.

I pakopa – ketverių metų pradinė mokykla (I-IV kl.)

II pakopa – šešerių metų (V-X kl.)

III pakopa – dviejų metų vidurinė mokykla (XI-XII kl.)¹⁵

Vykstant regioninio tinklo pertvarkymui bendrojo lavinimo mokyklos išgyvena sunkų konkurencinį laikotarpį. Jau kelerius metus visuomenėje vyksta diskusijos apie konkurenciją švietime, apie laisvą mokyklos pasirinkimo galimybę. Remiantis kitų šalių patirtimi, galima sakyti, kad šią problemą galima spręsti dvejopai:

1. moksleiviai ir jų tėvai gali rinktis mokyklą;
2. tai griežtai sprendžia švietimo skyriai.

Lietuvoje šiuo metu bandoma šias dvi strategijas derinti.

Kita akivaizdi problema – 9-10 klasių mokinių tolesnis mokymasis. Šios klasės – kontraversiškausias Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos reformos rezultatas. Pagal 9-10 klasių programą galima mokytis trijuose mokyklų tipuose: pagrindinėje, vidurinėje ir gimnazijoje, o pagal 11-12 klasių programą – vidurinėje mokykloje ir gimnazijoje. Įvesta nauja finansavimo tvarka „Moksleivio krepšelis“ ir minimalus mokinių skaičius 9-12 klasėse dar labiau paaštrina įvairaus tipo mokyklų varžybas dėl mokinių.¹⁶

Dėl mažo mokinių skaičiaus Lietuvoje likviduojamos mažakomplektės mokyklos. Šių mokyklų ugdytiniams sudaromos geros susisiekimo sąlygos. Mokyklos aprūpintos „Geltonaisiais autobusais“ kad mokinius galėtų vežioti į artimiausias mokymo įstaigas. Taip pat, dėl susiklosčiusios demografinės padėties, uždaromi darželiai-mokyklos. Pagal vykdomus pokyčius, galima manyti, kad šių įstaigų ateityje nebebus. Kol kas nenumatyta, bet yra grėsmė ir pradinės mokyklos išlikimui. Kadangi į pradines klases kiekvienais metais ateina mokytis vis mažiau vaikų. Norint palikti šio tipo mokyklą, gali būti ribojamas pradinukų priėmimas į kito tipo mokyklas. Teigiamai vertinamos, jau dešimtmetį, bendrojo lavinimo struktūroje dirbančios jaunimo mokyklos. Jaunimo mokykla skirta bendrojo lavinimo mokykloje nepritapusiems, mokymosi motyvacijos stokojantiems paaugliams ar tiems, kurių

---

¹⁵ Žr.: Rajackas V. Švietimas: raida, dabartis. V.2001, p.46-47

¹⁶ Žr.: Kirkilienė V. Visuomenės požiūris į mokyklų struktūros kaitą// Švietimo vadyba reformos erdvėje. V.2004, p.76

apsisprendimą lemia socialinės sąlygos. Tai integrali nuoseklios Lietuvos švietimo sistemos dalis, alternatyvi bendrojo lavinimo mokyklai ugdymo įstaiga.¹⁷

Esama padėtis sąlygoja būtinybę planuoti tolesnę mokyklų pertvarką, kurios pakirtis, kaip ir numatyta Valstybės švietimo strategijos 2003-2012 metų programoje, sukurti efektyvumo, prieinamumo ir kokybės reikalavimus atitinkantį mokyklų tinklą.

2.3 Švietimo sistemos stipriosios ir silpnosios pusės

Daugiau nei dešimtmetį vykstančios permainos esmingai pakeitė krašto švietimą. Šiandien yra pakankamai išryškėję sėkmingi, ir nepavykę kaitos darbai. Stipriosios ir silpnosios pusės apima pagrindinius švietimo strategijos veiksmus.

Stipriosios švietimo sistemos pusės

- Sisteminei reformai parengti ir vykdyti pirmiausia buvo sukurti pagrindiniai dokumentai, kurie rėmėsi Lietuvos švietimo tradicija ir ugdymo minties patirtimi - S.Šalkauskio, J.Vabalo-Gudaičio, J.Laužiko darbais. Orientuojamasi į šiuolaikinės pedagogikos bei psichologijos raidos tendencijas, XXI a. švietimui keliamus reikalavimus.

Švietimo koncepcija¹⁸ (1992)- vienas iš svarbiausių reformos dokumentų - aptaria visos švietimo sistemos struktūrą, sklbiami esminiai Lietuvos švietimo principai, pateiktas švietimo modelis ir kt. Lietuvos švietimo koncepcijoje (1992) teigiama, jog pagrindinis švietimo reformos tikslas - sukurti dinamiškai besikeičiančios visuomenės pagrindus.

Švietimo įstatymas¹⁹ (2003) nustato Lietuvos respublikos Švietimo tikslus, švietimo sistemos principus, sandarą, švietimo veiklos, santykių pagrindus, valstybės išsipareigojimus švietimo srityje. Šis dokumentas orientuotas į lankstų ir kokybišką mokymo procesą, besimokantį asmenį, kuriam būtina suteikti pagrindines valstybės garantijas – mokymo prieinamumą, kokybę, ir šias garantijas užtikrinančius procesus – švietimo planavimą, tinkamą administravimą ir reikiamą finansavimą.

Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai²⁰ - nusako Bendrojo lavinimo mokyklos paskirtį, jos vertybes, uždavinius. Bendrosios programos nustato tik bendruosius ugdymo turinio principus, jų pagrindu mokyklos bendruomenėms suteikiama galimybė kurti mokyklos ugdymo programas. Tai naujas strategiškai svarbus ugdymo turinio politikos posūkis: ugdymo turinys

---

¹⁷ Targamadžė V., Šidlauskaitė I. Perspektyvinis jaunimo mokyklos didaktinės veiklos modelis. V, 1997 p. 4

¹⁸ Žr.: http://www.smm.lt/old/Teisine_informacija/koncepcija/koncepcija1.htm

¹⁹ Žr.: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=214236

²⁰ Žr.: <http://www.pedagogika.lt/standart/programos.pdf>

decentralizuojamas. Kartu rengiami valstybiniai išsilavinimo standartai - rezultatų, kurių tikimasi iš mokyklos, orientyras.

Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatų įgyvendinimo programa ²¹ Šiame dokumente išryškintos tolesnės Lietuvos švietimo reformos strateginės kryptys, numatytos jų įgyvendinimo priemonės ir išteklių. Šiame dokumente numatomos pagrindinės švietimo gairės ir rodikliai, tiesiogiai susiję su Europos Sąjungos švietimo gairėmis: sumažinti anksti paliekančių mokyklą asmenų skaičių; padidinti baigiančių matematikos, mokslo ir technologijų studijas asmenų; padidinti sėkmingai įgijusių vidurinį išsilavinimą asmenų skaičių; pagerinti skaitymo įgūdžius; užtikrinti darbingo amžiaus asmenų.

Visuose šiuose dokumentuose įtvirtintos naujos švietimo vertybinės nuostatos, nauji tikslai ir uždaviniai: nuo totalitarinei santvarkai būdingos asmens ir visuomenės sampratos pereita prie demokratinės. Švietimas suvoktas kaip integrali tautos kultūros dalis, kaip tautos kultūrinę tapatybę saugantis ir kuriantis veiksnys.

- Švietimas imtas orientuoti į laisvą ir atsakingą asmenį, savarankišką pilietinę visuomenę. Stiprūs konceptualūs pagrindai leido užtikrinti reformos tęstinumą net ir esant nemažai politinės valdžios kaitai.
- Įvykusi struktūrinė bendrojo lavinimo mokyklų kaita leido bent iš dalies atsakyti į padidėjusius visuomenės poreikius. Sukurta dešimtmetė pagrindinė mokykla padėjo švietimo tinkle išlaikyti kur kas daugiau jaunuolių. Išplėtotas gimnazijų tinklas sudarė geresnes sąlygas siekti išsilavinimo mokymosi motyvacijos nestokojančiam jaunimui. Imtas diegti jaunimo mokyklų modelis atitiko tradicinėje mokykloje nepritampančių vaikų reikmes.
- Sukurta valstybinių brandos egzaminų sistema suteikė orientyrus bendrajam lavinimui ir tapo svarbiu ugdymo turinio politikos veiksmu. Valstybiniai brandos egzaminai iš dalies pagerino bendrojo lavinimo ir aukštojo mokslo sąveiką. Priėmimas į aukštąsias mokyklas tapo skaidresnis, nebereikia laikyti stojamųjų egzaminų.
- Valdymo pokyčiai leido susiformuoti dalinei bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų savivaldai bei plačiai aukštųjų mokyklų autonomijai. Šie pokyčiai sukūrė prielaidas švietimo politiką

---

²¹ Žr.: http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=215471

nuosekliau grįsti socialinių partnerių sąveika. Taip pat sudarytos tam tikros prielaidos regioninei švietimo politikai rasti.

- Įvesta nauja finansavimo tvarka – Moksleivio krepšelis, kuria siekiama užtikrinti veiksmingesnį bei racionalesnį švietimui skirtų lėšų panaudojimą. Ši finansavimo tvarka turėtų padėti švietimui geriau prisitaikyti prie laisvos rinkos mechanizmų.

- Siekiant didinti švietimo prieinamumą teigiamai vertinama „Geltonųjų autobusų“ programa. Mokyklos rūpinamos šia transporto priemone siekiant padidinti švietimo veiksmingumą bei ugdymo kokybę.

- Sudarant lygias mokymosi starto galimybes ir tenkinant tėvų poreikius sėkmingai įgyvendinama Priešmokyklinio ugdymo programa.^{22 23}

- Siekiant pagerinti švietimo kokybę bendrojo lavinimo mokyklose buvo įgyvendinama „Mokyklų tobulinimo programa“. Jos tikslas – pagerinti pagrindinių mokyklų 5-10 klasių mokinių pasiekimus modernizuojant bendrąjį lavinimą, papildant jį naujomis mokymo priemonėmis, intranetu ir virtualia mokymosi aplinka.

- Per dešimtmetį, orientuojantis į naujus tikslus ir remiantis demokratinio gyvenimo vertybėmis, atnaujintas bendrojo ugdymo turinys. Įdiegtos naujos programos, mokyklos aprūpintos naujais vadovėliais ir studijų šaltiniais. Bendrajame lavinime pereita prie bendrųjų programų ir standartų: mokykloms ir mokytojams sudarytos galimybės individualizuoti ugdymo turinį. Sustiprintas ir išplėstas užsienio kalbų mokymasis. Įvesti nauji profiliuoti humanitariniai ir socialiniai bendrojo lavinimo dalykai: privalomi – dorinis ugdymas, pilietinės visuomenės pagrindai, pasirenkami – ekonomika, filosofija, psichologija bei kiti.

- Per dešimtmetį išplėsti tradiciniai turinio ugdymo šaltiniai. Sustiprinti mokytojų ir mokyklų bendruomenių gebėjimai edukaciniams tikslams pritaikyti visą supančią aplinką, visą informacinę erdvę. Visose pakopose diegiami aktyvūs metodai, ypač plačiai imamas taikyti projektinis darbas.

- Įdiegtas visuotinis mokytojų atestavimasis sudarė galimybes atnaujinti dirbančių mokytojų kvalifikaciją.

---

²² Žr.: http://www.lssic.smm.lt/Dokumentai/sviet_strateg_nuos_igyvend_programa.doc

²³ Žr.: Lietuvos švietimo plėtotos strateginės nuostatos. Švietimo gairės 2003-2012 m.m projektas V. 2002, p. 11-13

- Daug dirbama su socialinės rizikos vaikais bei jų šeimomis. Mokyklose įvesti socialinio pedagogo etatai. Šių darbuotojų tikslas išsiaiškinti mokinių mokyklos nelankymo, blogo elgesio priežastis, bei rasti efektyvų šių problemų sprendimo būdą.
- Perskirstytos ir aiškiai apibrėžtos švietimo institucijų funkcijos. Sustiprintas bendrojo lavinimo ir kitų mokyklų savarankiškumas, padidinta konkrečių šių mokyklų atsakomybė tiek už vaikų bei jaunuolių ugdymo ir mokymo rezultatus, tiek už bendrąją kultūrinę ir socialinę aplinką. Visa tai sudaro galimybę savarankiškiau naudoti išteklius suteikiant mokiniams kokybišką išsilavinimą.
- Suformuota patikima mokyklų bei kitų švietimo institucijų vidinio ir išorinio audito sistema, skatinanti mokyklos veiklos tobulinimą, geresnę ugdymo, mokymo kokybę, užtikrinanti geresnį švietimo politikos formavimą ir įgyvendinimą.
- Patobulinta gyventojų pajamų mokesčio apskaitos tvarka: tėvai finansiškai skatinami investuoti į savo vaikų išsilavinimą.
- Siekiant užtikrinti vaikų privalomą mokymąsi, didelis mokyklų, savivaldybės dėmesys skiriamas švietimo prieinamumui, teisingumui ir tęstinumui. Sukurta šeimų pedagoginio informavimo ir konsultavimo sistema sėkmingai teikia kryptingą, pedagoginę, kultūrinę paramą visoms ikimokyklinio, mokyklinio, specialiųjų poreikių vaikus auginančioms socialinės rizikos šeimoms.
- Stiprinama socialinė parama, jos reikalaujantiems mokiniams. Suteikiamas nemokamas maitinimas, papildomai nuperkamos mokymo priemonės. Dauguma socialinės rizikos šeimų vaikų vasarą nemokamai ugdomi pagal jiems pritaikytas neformalaus ugdymo programas. Taip mažinamas mokinių antramečiavimas ir iškritimas iš mokyklos.
- Visose mokyklose įdiegta medicininė pagalba užtikrina minimalias pirminės sveikatos priežiūros paslaugas. Mokyklos duomenų bazėje kaupiama informacija apie kiekvieno mokinio sveikatos būklę.

Silpnosios švietimo sistemos pusės

- Reforma vykdyta nepakankamai koordinuotai, per lėtai ir per mažai reaguojant į sparčias pokomunistinės tikrovės permainas, laiko iššūkius, kintančius visuomenės poreikius. Atskirais atvejais kaita buvo per skubi, per daug stichiška, „primesta iš viršaus“, nepakankamai suvokta ir palaikyta

mokyklų bendruomenių bei visuomenės.

- Reformos darbai vyko neturint monitoringo sistemos, jie nebuvo nuosekliau grindžiami moksliniais švietimo ir visuomenės tyrimais. Taip pavėluotai imtasi spręsti švietimo prieinamumo problemą, iškilusią dėl skurdo ir turтино visuomenės išsiskaidymo.

- Nesugebėta bent kiek lanksčiau prisitaikyti prie rinkos ekonomikos. Švietimo reforma nuolat stokojo reikiamo finansavimo: valstybės ir savivaldybių skiriamų lėšų iš dalies pakako sistemos išlaikymui, bet ne jos esmingesniai atnaujinimui. Per dešimtmetį stigo kryptingų ir pastovių investicijų į švietimo modernizavimą, į jo infrastruktūros atnaujinimą bei plėtrą.

- Švietimo kaitos strategija per menkai buvo siejama su kitų ekonominių ir socialinių reformų strategijomis. Tam stigo ir aiškesnių kitų sričių plėtotės scenarijų, ir praktiškesnės valstybės raidos vizijos, ir kryptingos politinės valios. Stigo ir politinio elito bei visuomenės požiūrio į švietimą kaip į esminį krašto modernizavimo veiksnį, svarbų visų kitų reformų ilgalaikei sėkmei.

- reformos darbuose pritrūko sąveikos tarp atskirų švietimo grandžių: tarp bendrojo lavinimo ir profesinio rengimo, tarp šių grandžių ir aukštojo mokslo, tarp aukštojo mokslo ir tęstinio suaugusiųjų mokymosi.

- Dar neišplėtoti reali mokyklų savivalda, neatrasta efektyvi pusiausvyra tarp vietos ir centro politinių sprendimų. Aiškiai neapibrėžta institucijų atsakomybė už švietimo kokybę, prieinamumą ir rezultatus.

- Lieka pakankamai neišplėtoti sąveika tarp pagrindinės mokyklos ir gimnazijų. Nepasiekta glaudesnė bendrojo lavinimo ir profesinio rengimo sanglauda: nesukurtas technologinių gimnazijų tinklas.

- Net ir įdiegus valstybinių brandos egzaminų sistemą, vis dar stinga perimamumo tarp bendrojo lavinimo ir aukštojo mokslo. Valstybinių egzaminų sistema dar netapo pakankamai efektyviu kokybės tobulinimo, turinio modernizavimo varikliu. Nuolat atnaujinamos valstybinių ir mokyklinių brandos egzaminų programos. Per ilgai tobulinama brandos egzaminų organizavimo ir vertinimo tvarka. Neužtikrintas egzaminų rezultatų ir užduočių anonimiškumas.

- Per dešimtmetį neįveiktos kelios kartinės švietimo problemos – neefektyvus valdymas,

atgyvenusi finansavimo sistema, neracionalus išteklių naudojimas, nepakankamai modernus institucijų tinklas. Jos tampa rimtomis tolesnės švietimo plėtotės kliūtimis.

- Bendrajame lavinime dar nesubalansuoti mokymosi krūviai, neatlikta racionali turinio atranka. Nuolat atnaujinamas ugdymo turinys vis dar yra galutinai nesuderintas. Mokinių mokymosi krūviai yra per sunkūs neatitinkantys sveikatos reikalavimų.

- Nesukurta šiuolaikinė mokinių pasiekimų vertinimo sistema. Daugeliu atvejų išlieka tradicinė ugdymo ir jo rezultatų vertinimo orientacija į žinias, o ne į gebėjimus. Per silpnas turinio ryšys su gyvenimo praktika. Per mažas mokyklos dėmesys šiuolaikiniam socialiniam, ekonominiam, pilietiniam, informaciniam raštingumui bei bendriesiems gebėjimams: kritiniam mąstymui ir problemų sprendimui, kūrybingumui, konstruktyviai savarankiškai bei bendrai veiklai.

- Ypač opi išlieka mokytojų profesinės kvalifikacijos ir kompetencijos problema. Pedagogų rengimo sistema iki šiol nesuderinta su mokykloje vykstančia kaita. Optimizuojant mokyklų tinklą ir keičiantis demografinėi padėčiai daug mokytojų netenka darbo. Per vėlai pradėta vykdyti mokytojų persikvalifikavimo sistema.

- Per dešimtmetį stigo bent kiek geresnio mokyklų aprūpinimo. Tad daugelio mokyklų materialinė būklė tapo skurdesnė nei buvo reformos pradžioje. Itin lėtai vyksta techninės bazės atnaujinimas. Gerokai pavėluotai pradėtas visuotinesnis mokyklų renovavimas ir kompiuterizavimas. Šioje srityje smarkiai atsilikta nuo bendrų Europos švietimo tendencijų.

- Per dešimtmetį nesudarytas valstybinis vaikų 16 metų registras. Tad nėra tikslios mokyklos nelankančių vaikų apskaitos. Nėra veiksmingų socialinių programų, skirtų tokiems vaikams atvedinti į mokyklas.

- Nėra efektyvi valstybinė socialinės paramos šeimai ir vaikams sistema: parama nėra susieta su tėvų pareiga rūpintis vaikų lavinimu, o ir apskritai parama daugiau skatina vaikų globą, nei jų auginimą šeimoje.

- Per lėtai į bendrąją švietimo sistemą integruojami negalios ištikti vaikai. Nepakankamai dėmesio skiriama socialinės rizikos vaikams. Mokyklose trūksta specialistų, kurie galėtų su jais dirbti.

- Nėra galutinai vykdoma švietimo informacinė sistema, kuri turėtų apimti savalaikį duomenų

surinkimą, duomenų bazių sukūrimą ir jų prieinamumo užtikrinimą visiems informacijos vartotojams.

- Nėra išplėta visuomenės informavimo apie švietimo srities politinius ir administracinius sprendimus sistema, kuri padėtų geriau veikti ir siekti geresnių rezultatų.
- Per lėtai plėtojama mokinių vežiojimo sistema. Šiuo metu ne visos mokyklos turi „geltonuosius autobusiukus“
- Tobulinama mokytojų darbo užmokesčio tvarka, neatitinka jų darbo apimties. Vykstantys pokyčiai verčia mokytoją dirbti papildomus darbus, nutolstant nuo tiesioginio savo darbo. Šiuo metu pedagogai atlieka vidaus auditą, kuria strateginius planus, dalyvauja projektuose ir kt. Klasių vadovų atsakomybė ir darbo veikla taip pat neatitinka jų atlygio.
- Per mažas dėmesys skiriamas tautinių mažumų švietimui. Per menkai remiamas tautinių mažumų siekis švietimo priemonėmis išsaugoti ir puoselėti savo kalbą, kultūrą, religiją, todėl kai kurie priversti mokytis lietuviškose mokyklose.
- Keičiant ugdymo turinį, stiprinamas užsienio kalbų mokymas, tačiau šiam procesui užtikrinti trūksta kvalifikuotų specialistų.²⁴

Vis dėl to esama švietimo sistema dar nėra pakankamai darni ir efektyvi. Išliko problemiška tiek išorinė, tiek vidinė dermatė. Padaryti kaitos darbai ir nuolat kintantis jų kontekstas šiandien reikalauja naujų sprendimų, naujų pokyčių. Kita vertus, tolesnė švietimo kaita turi ne tik remtis sėkmingais reformos darbais, bet ir užlopyti ligšiolines jos spragas. Šiandien būtina, įvertinus naujus laiko iššūkius bei visuomenės atsinaujinimo reikmes, peržiūrėti švietimo nuostatas, jo plėtotės tikslus bei uždavinius. Tai – šių Švietimo plėtotės strateginių nuostatų paskirtis.

Modeliuojant tolesnį reformos etapą ne mažiau svarbu įvertinti esamus ir galimus krašto intelektualinius, administracinius, finansinius pajėgumus bei numatyti jų stiprinimo priemones, nužymėti konkrečius reformos darbus, jų atlikimo būdus ir terminus. Tai turės padaryti Vyriausybės parengta Švietimo plėtotės strateginių nuostatų įgyvendinimo programa.²⁵

---

²⁴ Žr.: Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos. Švietimo gairės 2003-2012 m.m projektas. V. 2002, p. 14-16

²⁵ Žr.: Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos. Švietimo gairės 2003-2012 m.m projektas. V. 2002, p. 19

2.4 Lietuvos švietimo sistemos perspektyvos

Įstojus į Europos Sąjungą Lietuva turi gyventi bendroje Europos kultūros erdvėje, bendrame Europos ūkio lauke, bendroje Europos darbo rinkoje. Į šiuos krašto uždavinius būtina atsižvelgti švietimui. Jo kaita šiandien privalo nuosekliau remtis Europos švietimo plėtotės orientyrais ir bendromis Europos vertybėmis. Su švietimu šiandien siejami itin svarbūs strateginiai Europos Sąjungos siekiai – sukurti konkurencingą, novatorišką, žiniomis grindžiamą ir visus įtraukiančią ekonomiką, sėkmingai išspręsti žmonių užimtumo problemą. Švietimas suvokiamas kaip vienas kertinių Europos Sąjungos vidaus politikos ramsčių.

Į dabarties iššūkius Lietuvos valstybė gebės atsakyti tik derindama švietimo ir kitų ūkio bei socialinių sričių plėtros politikas, efektyviai koordinuodama švietimo, ūkio ir socialines reformas. Šiandien valstybei reikalingas nuoseklus strateginis krašto raidos planavimas, reikalingi į ateitį orientuoti politiniai sprendimai, pagrįsti politikos analize ir nuolatinio pilietinio dialogo. Reikalingi patikimi tokių sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo mechanizmai – tiek vietos, tiek regiono, tiek valstybės lygmeniu. Kita vertus, šiuolaikiniam strateginiam planavimui būtinas švietimo matmuo. Siekiant ir regioninės, ir valstybinės politikos efektyvumo reikia tarpusavyje derinti tolesnę švietimo kaitą ir atskirų sričių plėtotės strategijas.²⁶

Po ilgiau nei dešimtmečio dar vis tebesitęsianti švietimo reforma žymiai pakeitė konseptualią, institucinę sąrangą, metodologinę, žmogiškųjų išteklių, finansinę ir kitas švietimo sistemos sritis. Atsižvelgiant į esamus pasiekimus, yra planuojami tolimesni reformos veiksmai, kurie įtakotų švietimo sistemos plėtros procesus ir lemtų reikšmingus pokyčius. 2002m. LR Vyriausybė LR Seimui pateikė naują švietimo įstatymo projektą; kiek vėliau Lietuvos visuomenei buvo pateikta 2003-2012m. ilgalaikio ugdymo plėtros strategija.²⁷

Europos Sąjungos siekiai, numatyti Lisabonos strategijoje ir su švietimu susijusiuose ES dokumentuose, tiesiogiai integruojami formuojant nacionalinę švietimo politiką, įstatymus ir pagrindinių švietimo ir studijų sričių vystymo strategijas, planuojant investicijas į žmogiškuosius išteklius. Nesunku pastebėti, kad Lisabonos strategijoje ir dabartinėje švietimo strategijoje keliamų tikslų dėmė yra panaši:

1. sukurti efektyvią ir darnią, atsakingu valdymu, taikliu finansavimu ir racionalių išteklių naudojimu pagrįstą švietimo sistemą;

²⁶ Žr.: Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos. Švietimo gairės 2003-2012 m.m projektas. V. 2002, p. 28

²⁷ Žr.: http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/apzvalgos/EC_LLL_report_final_lietkalba_red.doc

2. išplėtoti tęstinę, mokymąsi visą gyvenimą laiduojančią ir visiems prieinamą, socialiai teisingą švietimo sistemą;
3. laiduoti švietimo kokybę, atitinkančią atviroje pilietinėje visuomenėje ir rinkos ūkyje gyvenančio asmens poreikius.²⁸

Įgyvendinant Lisabonos strategiją, Valstybės ilgalaikės raidos strategiją ir Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų įgyvendinimo programą, kuriant bendras Europos aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų erdves, prioritetinėmis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslinių tyrimų plėtros kryptimis artimiausiu laiku išlieka pastangos didinti užimtumą, pramonės konkurencingumą ir stiprinti šalies intelektualinį potencialą.

Rengiant Valstybės švietimo strategijos 2003-2012 metams įgyvendinimo programą stengtasi atsižvelgti į reformos silpnąsias puses ir laikytis modernių viešojo administravimo ir kokybės vadybos teorinių įžvalgų. Todėl visa švietimo strategijos įgyvendinimo programa suskirstyta į penkias strategines kryptis.

- valdymo tobulinimas;
- infrastruktūros tobulinimas;
- paramos tobulinimas;
- turinio tobulinimas;
- personalo tobulinimas.

Kiekviena kryptis savomis specifinėmis priemonėmis prisideda prie visų trijų strateginių tikslų įgyvendinimo. Šios kryptys neskaido švietimo sistemos į grandis, o priešingai – provokuoja visas švietimo grandis bendrai spręsti iškilusius uždavinius.²⁹

Valdymo tobulinimas

Vienas svarbiausių švietimo plėtotės uždavinių – įdiegti atsakingo valdymo sistemą, pagrįstą monitoringu, strateginiu planavimu, aiškiai apibrėžta atskaitomybe, visuomenės informavimu bei dalyvavimu. Modernus švietimo valdymas reikalingas kaip svarbus ugdymo veiksnys: jis turi tiesiogiai prisidėti prie pilietinės visuomenės ir demokratinės krašto kultūros plėtros(žr.1 lentelę).

Svarbiausieji valdymo reformos vertybiniai taikiniai – subsidarumas ir finansavimo skaidrumas. (žr. 2 priedą) Būtina skaidriai surinkti, įvertinti ir paskirstyti viešąsias ir papildomas

---

²⁸ Žr.: Ališauskas R. Švietimo reformos įgyvendinimo modeliavimas Lietuvoje// Švietimo visiems kokybė V.2004, p. 27

²⁹ Žr.: http://www.smm.lt/svietimo/bukle/docs/apzvalgos/EC_LLL_report_final_lietkalba_red.doc

privačias lėšas numatytų atsakomybių įgyvendinimui. Tai įgyvendinti padėtų skaidrios švietimo pajamų apskaitos sistemos, jų paskirstymo apskaičiavimo metodikos, strateginis planavimas. Ryšį tarp subsidiarumo ir skaidrumo garantuotų stebėsenos ir viešųjų konsultacijų sistemos. Galimi šios strateginės krypties stebėsenos rodikliai – viešojo ir privataus indėlio į švietimo finansavimą apimtis kaip dalis nuo bendrojo vidaus produkto, viešosios ir privačios lėšos vienam mokiniui įvairiose švietimo sistemos pakopose, švietimo darbuotojų ir valstybės tarnautojų vidutinio atlyginimo santykis.^{30 31}

Infrastruktūros tobulinimas

Šiuo metu švietimas nėra pakankamai prieinamas nei vaikams, nei suaugusiems. Valstybė vis dar nepajėgia užtikrinti, kad visi vaikai privalomai mokytųsi iki 16 metų, kad visi įgytų pagrindinį bei vidurinį išsilavinimą ir profesinę kvalifikaciją. Todėl per artimiausią dešimtmetį švietimo prieinamumui, socialiniam teisingumui ir tęstinumui laiduoti skirtinas pirmąsias valstybės, savivaldybių ir mokyklų dėmesys (žr. 2 lentelę).

Pagrindiniai šios strateginės krypties taikiniai – švietimo paslaugų prieinamumas bei naujų švietimo paslaugų plėtra. (žr.3 priedą) Prieinamumas užtikrinamas racionaliai pertvarkant mokyklų tinklą, gerinant vaikų vežiojimą į mokyklas, plėtojant distancinį švietimą. Naujos švietimo paslaugos galėtų formuotis suartinant bendrąjį švietimą ir profesinį mokymą bei plėtojant įvairias suaugusiųjų švietimo formas. Galimi stebėsenos rodikliai – mokinių bendrojo lavinimosi ir profesinio mokymosi pasirinkimo srautų santykinis dydis, suaugusiųjų mokymosi aprėptis, mokinių ir mokytojų skaičiaus santykis, kelio iki mokyklos trukmė, darbo biržoje užsiregistravusių asmenų skaičiaus proporcijos pagal įgytą išsilavinimą ir t.t.

---

³⁰ Žr.: Ališauskas R. Švietimo reformos įgyvendinimo modeliavimas Lietuvoje// Švietimo visiems kokybė V.2004, p. 29

³¹ Žr.: http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=215471

Strateginis tikslas		
<i>Sukurti efektyvią ir darnią, atsakingu valdymu, taikliu finansavimu ir racionaliu išteklių naudojimu pagrįstą švietimo sistemą</i>		
Strateginė kryptis		
<i>Valdymo tobulinimas</i>		
Strateginiai uždaviniai	Įgyvendinimo priemonės	Įgyvendinimo priemonių trukdžiai ir problemos
1. Įdiegti atsakingo valdymo sistemą, pagrįstą periodišku visų švietimo lygių būklės analize, į švietimo tobulinimą orientuojant vadybos kultūrą, visuomenės informavimą ir dalyvavimą.	• persikirstomos ir aiškiai apibrėžiamos valstybės, savivaldybių ir mokyklų funkcijos, galios, įsipareigojimai, atsakomybė bei atskaitomybė, šių mokyklų bendradarbiavimo tvarka; • remiantis subsidiarumo principu, decentralizuojamas ir dekoncentruojamas valdymas; • Švietimo ir mokslo ministerija laipsniškai atsisako valstybės valdymui nebūdingų funkcijų, tačiau sustiprinama valstybės atsakomybė už bendrąjį vadovavimą švietimo srities tobulinimui. Švietimo ir mokslo ministerija valstybės lygiu nustato svarbiausius bendrojo lavinimo, profesinio mokymo ir studijų reikalavimus, atsako už švietimo kokybę, švietimo prieinamumo ir socialinio teisingumo užtikrinimą, švietimo kokybės vertinimą ir visuomenės informavimą apie tai;	Vykdomi darbai nepakankamai koordinuoti, stichiški, „primesti iš viršaus“, todėl mokyklų bendruomenės ir visuomenės sunkiai suvokiami, pritariami ir įgyvendinami. Esminė problema – tai centralizacija/decentralizacija. Šiuo metu neįmanoma išskirti bendro modulio, pagal kurį galima būtų centralizuoti arba decentralizuoti sistemą.

2.Reformuoti švietimo	• sustiprinama savivaldybių atsakomybė už švietimo prieinamumą ir kokybę savivaldybių teritorijoje. Savivaldybėms ir apskritims perduodama didelė dalis atsakomybės ne tik už bendrąjį lavinimą, bet ir už profesinį mokymą, specialųjį ugdymą, tęstinį suaugusiųjų mokymąsi. Kiekviena savivaldybė tvarko visų jos teritorijoje gyvenančių vaikų registrą ir koordinuoja pavaldžių mokyklų komplektavimą bei mokinių srautus; • išplečiamas mokyklų – mokymosi bendruomenių – savarankiškumas, užtikrinamas jų veiklos skaidrumas. Mokyklos sudaro sutartis su mokiniais ir (ar) tėvais ir prisiima atsakomybę už kiekvieno mokinio ugdymo kokybę; • visuose švietimo lygiuose įdiegiamas strateginis planavimas. Sukuriama švietimo informacinė sistema, laiku teikianti informaciją, reikalingą įvairiems švietimo valdymo lygiams ir švietimo socialiniams partneriams. Politiniai sprendimai grindžiami patikima ir išsamia informacija bei analize. Visuose švietimo lygiuose įdiegiama šiuolaikinė įsivertinimo ir vertinimo kultūra; • stiprinama visuomenės įtaka švietimo sistemai – švietimo srities politiniai ir administraciniai sprendimai priimami konsultuojantis ir derinant su švietimo socialiniais partneriais ir kitomis interesų grupėmis. Įdiegiami veiksmingi švietimo ir jo valdymo institucijų atskaitomybės visuomenei mechanizmai. • Švietimo naujovės, susijusios su naujų funkcijų atsiradimu	Augant Lietuvos makroekonominiams rodikliams, švietimo reforma nuolat stokojo

finansavimą ir išteklių naudojimą taip, kad padėtų švietimo sistemai geriau prisitaikyti prie laisvos rinkos ir užtikrintų geresnį švietimo prieinamumą bei kokybę:	arba funkcijų ir atsakomybės perskirstymu, pagrindžiamos finansiškai; • pereinama prie švietimo programinio finansavimo: švietimo lėšos įtraukiamos į apskaitą ir skiriamos pagal patvirtintus prioritetus ir metodiką tiek vietos, tiek regiono, tiek valstybės lygiu. Švietimo programos pagrindžiamos valstybės, savivaldybių ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų būsimomis lėšomis; • laikomasi nuostatos šalies mastu švietimo reikmėms kasmet skirti lėšų tiek, kad jos sudarytų ne mažiau kaip 6 procentus bendrojo šalies vidaus produkto; • švietimas finansuojamas iš kelių šaltinių. Švietimui atnaujinti greta valstybės biudžeto išteklių veiksmingai naudojamos Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos ir privatus kapitalas. • įtvirtinamas realus finansinis mokyklų savarankiškumas ir skaidri finansinė atskaitomybė; • lėšų paskirstymo metodikos principas „pinigai paskui mokini“ laipsniškai įgyvendinamas visose švietimo grandyse; • taikomos finansinės priemonės privačioms investicijoms į švietimą skatinti. Įteisinamos mokesčių lengvatos, kad būtų skatinama investuoti į mokymą ir mokymąsi; • įvedama mišri – etatinė ir valandinė – mokytojų apmokėjimo už darbą sistema. Efektyvinant ugdymą, mokymą ir studijas, keliami dėstytojų ir mokytojų atlyginimai.	reikiamo finansavimo: valstybės ir savivaldybių skiriamų lėšų iš dalies pakako tik sistemos išlaikymui, bet ne jos esmingesniai atnaujinimui. Stigo kryptingų ir pastovių investicijų į švietimo modernizavimą, į jo infrastruktūros atnaujinimą bei plėtrą. Švietimo kaitos strategija per menkai siejama su kitų ekonominių ir socialinių reformų strategijomis. Šio principo taikymas sudaro tarpmokyklinę konkurenciją. Sugebančios patenkinti vaikų poreikius, pritraukia daugiau moksleivių. Blogos mokyklos – pasmerktos išnykti. Nauja finansavimo tvarka mažai atsižvelgiama į mokyklos tipą bei kontingentą (spec.poreikių, socialiai apleisti vaikai)

Strateginis tikslas		
<i>Sukurti efektyvią ir darnią, atsakingu valdymu, taikliu finansavimu ir racionaliu išteklių naudojimu pagrįstą švietimo sistemą.</i>		
<i>Išplėtoti tęstinę, mokymąsi visą gyvenimą laiduojančią ir visiems prieinamą, socialiai teisingą švietimo sistemą</i>		
Strateginė kryptis		
<i>Infrastruktūros tobulinimas</i>		
Strateginiai uždaviniai	Įgyvendinimo priemonės	Įgyvendinimo priemonių trukdžiai ir problemos
1. Sukurti lanksčią ir atvirą švietimo struktūrą, sujungiančią bendrąjį ugdymą, profesinį mokymą, studijas, formalaus, neformalaus mokymosi ir savišvietos formas į bendrą švietimo erdvę.	• pereinama prie švietimo struktūros, grindžiamos ne uždariais mokyklų tipais, bet lanksčiomis programomis: mokyklose įgyvendinamos įvairios bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo programos bei jų moduliai. Padidinamas mokinių mobilumas renkantis įvairių mokyklų tipus ir programas; • pabaigiama formuoti lanksti trijų pakopų bendrojo ugdymo struktūra. Ją sudaro priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio (brandos) ugdymo programos, įgyvendinamos pradinėse, pagrindinėse, vidurinėse mokyklose, gimnazijose ir jų asocijuotuose dariniuose. Kai kurios vidurinės mokyklos gali laipsniškai peraugti į gimnazijas, jeigu tai nusprendžia mokyklos steigėjas. Laikomasi esminio principo – vidurinė mokykla ir gimnazija privalo būti atvira ir prieinama visiems joje mokytis	Optimizuojant mokyklų tinklą, tarp įvairių švietimo įstaigų vyrauja konkurencija ir „kova“ už kiekvieną mokinį bei darbo vietą. Per lėtai vykdoma persikvalifikavimo sistema daugeliui kelia grėsmę netekti darbo. Nepasiekta glaudesnė bendrojo lavinimo ir profesinio rengimo sanglauda. Lieka pakankamai neišplėtotą sąveika tarp pagrindinės mokyklos ir gimnazijos.

2.Sukurti efektyvų, prieinamumo ir kokybės reikalavimus atitinkantį mokyklų tinklą.	pageidaujantiems jaunuoliams; • vidurinio ugdymo (brandos) programa tampa lankstesnė, įvairesnė, teikianti daugiau pasirinkimo galimybių. Paskutinių dvejų metų brandos programos turinys labiau individualizuojamas. Visiems mokiniams paliekami privalomi tik ugdymo turinio branduolį sudarantys dalykai. Kitus dalykus leidžiama laisvai rinktis; • suartinamos akademinė ir technologinė, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo kryptys. Kuriamos ne tik akademinės pakraipos, bet ir technologinės bei mišrios gimnazijos; • parengiami detalūs savivaldybių, apskričių ir valstybės švietimo tinklų raidos planai. Siekiama, kad ikimokyklinį, priešmokyklinį ir pradinį ugdymą teikiančios mokyklos būtų kuo arčiau vaiko namų; mokinio kelionė į pagrindinę mokyklą truktų ne ilgiau kaip pusvalandį; mokinio kelionė į vidurinę mokyklą, gimnaziją ir profesinę mokyklą truktų ne ilgiau kaip valandą; kiekvienoje seniūnijoje veiktų mokykla arba biblioteka – nuotolinio mokymo centras; kiekvienoje savivaldybėje veiktų vaikams, jaunimui ir suaugusiesiems bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo programas teikianti mokykla; • pertvarkant švietimo tinklą, išplėtojama visų toli nuo mokyklos kaimuose ir priemiesčiuose gyvenančių mokinių bei neįgalių mokinių vežiojimo į mokyklą ir iš jos specialiu transportu sistema;	Aiškiai neapibrėžta institucijų atsakomybė už švietimo kokybę, prieinamumą ir rezultatus įtakoja, kad dažnai yra pasirenkama ne arčiau namų esama mokymo įstaiga, bet geriau charakterizuojama mokykla. Mokyklų steigėjai nesiima iniciatyvos už tam tikrų mokyklų įvaizdį ir švietimo kokybę.

3. Atverti mokyklas darbo rinkai, plėtojant socialines ir kultūrinės mokyklų funkcijas ir taip stiprinti švietimo ir gyvenimo praktikos ryšį	• pasirūpinama naujomis mokytojų darbo vietomis ir galimybėmis įgyti naujų kvalifikacijų; • mokyklose, įgyvendinančiose pagrindinio ir vidurinio (brandos) ugdymo programas, įdiegiama profesinio informavimo ir konsultavimo sistema; • praktinė socialinė, darbinė veikla įtvirtinama kaip sudėtinė bendrojo ugdymo dalis; • mokyklose, įgyvendinančiose bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo programas, ima veikti rizikos vaikams skirtos pedagoginės ir socialinės programos; • mokyklose, įgyvendinančiose pradinio ir pagrindinio ugdymo programas, esant poreikiui, įkuriami dienos centrai. • stiprinama ir plėtojama mokyklos ir vietos bendruomenės sąveika.	Nesukurta teisinga, kiekvienam prieinama švietimo sistema. Kadangi nesudarytas vaikų 16 metų registras, todėl ir nėra mokyklos nelankančių vaikų apskaitos. Nėra veiksmingų socialinių programų, skirtų tokiems vaikams atvesdinti į mokyklas. Šiuo metu dar nėra užtikrintas mokinių saugumas mokyklose.

Paramos tobulinimas

Mokymasis žinių visuomenėje, į kurią orientuojasi Lietuva, tampa pagrindiniu švietimo principu. Šių dienų poreikis mokytis visą gyvenimą kelia naujus ugdymo tikslus ir uždavinius. Laužo tradicinius santykius tarp mokyklos, išsilavinimo ir profesijos, transformuoja nusistovėjusią švietimo struktūrą, keičia mokymosi kultūrą ir mokyklos paskirtį. Turi būti pasiekta, kad kiekvienas žmogus įgytų galimybę laisvai pasirinkti jam patogiausią ir efektyviausią mokymosi kelią (žr. 3 lentelę).

Svarbiausi šios strateginės krypties taikiniai – visuotinės paramos besimokantiems plėtra, parama atskiroms socialiai reikšmingoms grupėms ir parama nutraukusiems mokslus, arba rizikos grupės vaikams. (žr. 4 priedą) Esminės vertybės – socialinis teisingumas ir adekvatus išsilavinimas. Visi vaikai nusipelno lygių pasiruošimo mokyklai galimybių, tinkamo rūpinimosi jų sveikata, mokymosi konsultavimu, mokymosi sąlygomis. Išskirtinį dėmesį teisinga skirti gabiesiems, migruojančių darbuotojų, tautinių mažumų, specialiųjų poreikių, neturtingesnių šeimų vaikams. Itin didelį dėmesį tenka skirti mokymo motyvaciją prarandantiems arba praradusiems vaikams. Galimi rodikliai – priešmokyklinio švietimo paslaugas gaunančių vaikų dalis, privalomai nesimokančių vaikų dalis, įvairių specialiųjų poreikių remiamų mokinių dalis.

Turinio tobulinimas

Švietimui ir jo sistemai šiandien keliami bendrieji siekiai bei tikslai gali būti įgyvendinti tik užtikrinus deramą ugdymo, profesinio mokymo ir studijų kokybę. Naujų iššūkių akivaizdoje Lietuvos švietimui pagrįstai keltinas klausimas: ko ir kaip šiandien turėtų mokytis vaikai ir suaugusieji? Švietimui reikalinga nauja turinio politika, kuri būtų orientuota ne į žinių perteikimą, siaurų profesinių įgūdžių lavinimą, bet į bendrųjų gebėjimų, vertybinių nuostatų ugdymą ir dabarties asmeniui būtiną kompetencijų suteikimą. Turinys turėtų būti grindžiamas ne žinių atkartojimu, bet jų interpretavimu, ir glaudžiai susietas su įvairių sričių gyvenimo praktika, problemomis, sprendimų paieška (žr. 4 lentelę).

Turinio tobulinimo svarbiausi vertybiniai taikiniai – turinio kontekstualumas ir ugdymo bei studijų individualizavimas (žr. 5 priedą). Šiuolaikiniame pasaulyje tenka praturtinti įprastinius mokomuosius dalykus įvairiomis bendrosiomis kompetencijomis: informacinėmis komunikacinėmis, verslumo, pilietiškumo, mokymosi ir t.t. Reikalingas kuo didesnis profesinio mokymo turinio adekvatumas darbo rinkos poreikiams. Būtina individualizuoti turinį atsižvelgiant į besimokančiojo asmeninius psichologinius ir kitokius ypatumus. Tai pasiekama plečiant mokytojų valdomų metodų repertuarą, keičiant mokymosi pasiekimų vertinimo pobūdį individualizuoto formuojamojo vertinimo link. Galimi stebėsenos rodikliai – moksleivių pasiekimai tyrimuose, įsidarbinusių pagal profesiją dalis.

Strateginis tikslas		
<i>Išplėtoti tęstinę, mokymąsi visą gyvenimą laiduojančią ir visiems prieinamą, socialiai teisingą švietimo sistemą</i>		
Strateginė kryptis		
<i>Paramos tobulinimas</i>		
Strateginiai uždaviniai	Įgyvendinimo priemonės	Įgyvendinimo priemonių trukdžiai ir problemos
1. Sukurti efektyvią lygių mokymosi starto galimybių sistemą užtikrinant socialiai teisingo mokymosi sąlygas.	• sukuriama šeimų pedagoginio informavimo ir konsultavimo sistema; • išplečiamos ikimokyklinio ugdymo paslaugos. Ikimokyklinis ugdymas visų pirma atveriamas socialinę atskirtį patiriantiems ir socialinės rizikos šeimų vaikams; • sukuriama ir išplėtojama visuotinio priešmokyklinio ugdymo sistema; • pradedama teikti kryptingą pedagoginę, kultūrinę parama visoms vaikų auginančioms socialinės rizikos šeimoms; • sukuriamos galimybės efektyviai ugdyti įvairių gebėjimų ir poreikių vaikus; • kuriama patikima mokyklinio amžiaus vaikų apskaitos sistema. Savivaldybėms priskiriama atsakomybė už vietos vaikų apskaitą, jų registro tvarkymą ir pavaldžių mokyklų komplektavimo koordinavimą;	Valstybė neužtikrina lygių mokymosi starto galimybių. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugos nepasiekia socialiai apleistų vaikų, dėl informacijos stygiaus ir socialinių paslaugų. Tam įtakos turi šeimyninė padėtis, tėvų požiūris į mokymą ir ugdymą. Nėra efektyvi valstybinė socialinės paramos šeimai ir vaikams sistema. Ji susieta ne su pareiga rūpintis, o daugiau skatina globą.

2. Modernizuoti mokyklas, aprūpinti reikiamomis priemonėmis sudarant geresnę ugdymo kokybę	• įgyvendinamos kryptingos papildomo pedagoginio ir socialinio darbo su problemų turinčiais vaikais programos; • gerinamos sąlygos mokytis ir studijuoti tautinių mažumų vaikams. Papildomas dėmesys skiriamas negausių tautinių bendrijų švietimo reikmėms; • sudaromos galimybės mokytis ir įgyti išsilavinimą migruojančių šeimų vaikams; • įtvirtinama ir nuosekliai įgyvendinama asmeninė tėvų atsakomybė už privalomą vaikų mokymąsi. Piniginė parama šeimai susiejama su tėvų pareiga rūpintis savo vaikų ugdymu; • sukuriama ir išplėtojama paramos ypač gabiems vaikams ir jaunimui sistema • įgyvendinama 2002 m. pradėta Mokyklų tobulinimo programa ir taip pagerinama ugdymo kokybė Lietuvos pagrindinėse mokyklose; • sudaromas ir įgyvendinamas nacionalinis mokyklų atnaujinimo planas. Per dešimtmetį atnaujinama 80 procentų mokyklų; • šalies mastu įgyvendinama informacijos ir komunikacijos technologijų diegimo mokyklose programa. Sukuriama šių technologijų bazės palaikymo ir nuolatinio atnaujinimo sistema. Visos mokyklos įjungiamos į interneto tinklą. Lietuva pagal mokyklų kompiuterizavimo rodiklius pasiekia Europos Sąjungos	Per dešimtmetį stigo bent kiek geresnio mokyklų aprūpinimo. Tad daugelio mokyklų materialinė būklė tampa skurdesnė nei buvo reformos pradžioje. Per mažas finansavimas lėtai vykdo techninės bazės atnaujinimą, mokyklų renovavimą bei kompiuterizavimą. Todėl šioje srityje smarkiai atsilikta nuo Bendrųjų Europos švietimo tendencijų.

	šalių vidurki; • užtikrinamas nuoseklus švietimo priemonių rengimas, leidimas ir mokinių aprūpinimas jomis. Patobulinama, mokyklų poreikiams ir rinkos sąlygoms pritaikoma vadovėlių rengimo tvarka; • ypatingas dėmesys skiriamas originalioms mokomosioms kompiuterinėms programoms kurti ir pritaikyti, garso ir vaizdo priemonėms kurti, naudoti internetą mokiniams mokyti ir šviesti; • pagerinamas psichologinis, socialinis, medicininis švietimo aprūpinimas.	

4 lentelė

Strateginis tikslas		
<i>Išplėtoti tęstinę, mokymąsi visą gyvenimą laiduojančią ir visiems prieinamą, socialiai teisingą švietimo sistemą. Laiduoti švietimo kokybę, atitinkančią atviroje pilietinėje visuomenėje ir rinkos ūkyje gyvenančio asmens poreikius.</i>		
Strateginė kryptis		
<i>Turinio tobulinimas</i>		
Strateginiai uždaviniai	Įgyvendinimo priemonės	Įgyvendinimo priemonių trukdžiai ir problemos
1.Užtikrinti švietimo kokybę atnaujinant jos turinį ir siejant su	• sukuriama švietimo turinio nuolatinio atnaujinimo sistema. Švietimo turinys nuolat vertinamas ir peržiūrimas, atrenkamas, papildomas ir koreguojamas. Jis nuolat derinamas su švietimui	Švietimo kokybė vis dar lieka nepakankama; ugdymo turinys per menkai orientuotas į naujų, būtinų gebėjimų ir kompetencijų lavinimą. Šiuo metu ya per

naujomis asmens kompetencijomis	keliamais tikslais ir uždaviniais, atsižvelgiama į mokinių ir švietimo socialinių partnerių interesus. Periodiškai atnaujinamos bendrojo lavinimo bendrosios programos, išsilavinimo standartai ir brandos egzaminų programos; • subalansuojami ir su sveikatos reikalavimais suderinami mokinių mokymosi krūviai; • nuosekliau pereinama prie naujos turinio formavimo politikos, orientuotos į bendrųjų gebėjimų, vertybinių nuostatų ugdymą ir dabarties žmogui būtinų kompetencijų suteikimą, grindžiamos ne tiek žinių perteikimu ir perėmimu, kiek jų analize, kritišku vertinimu ir praktiniu naudojimu, glaudžiai siejančios švietimo turinį su įvairių sričių gyvenimo praktika, problemomis ir jų sprendimų paieška; • švietimo turinys siejamas su dabarties moralinėmis ir pilietinėmis nuostatomis. Ypatingas dėmesys skiriamas asmens patriotizmui, jo pilietiniam, kultūriniam ir tautiniam tapatumui ugdyti. Aktyvi pilietinė veikla tampa sudėtine švietimo turinio dalimi; • švietimo turinys susiejamas su asmens ir visuomenės gyvenimui būtinų vertybinių nuostatų, bendrųjų gebėjimų ir kompetencijų suteikimu. Kryptingai ugdomi pagrindiniai raštingumo gebėjimai, socialinė, kultūrinė ir komunikacinė kompetencija, kritinio	sunki mokymosi programa, ir per dideli mokymosi krūviai. Mokykloje mažai dėmesio skiriama ekonominiam, socialiniam, pilietiniam ugdymui. Stiprinant užsienio kalbų mokymą trūksta kompetetingų specialistų (ypač anglų).

2. Modernizuoti švietimo tyrimus ir vertinimo sistemą	mąstymo ir problemų sprendimo įgūdžiai, gebėjimas mokytis; • visuose švietimo lygiuose sustiprinamas dėmesys informacinės kultūros ugdymui. Įdiegiamos pragmatiškos kompiuterinio raštingumo programos, nustatomi tarptautinius standartus atitinkantys kompiuterinio raštingumo egzaminai; • sustiprinamas užsienio kalbų mokymasis. Pasiekama, kad visi vidurinio ugdymo (brandos) programą baigę mokiniai galėtų bendrauti dviem užsienio kalbomis. Geras dviejų – trijų užsienio kalbų mokėjimas tampa natūralia aukštojo išsilavinimo dalimi; • visuose švietimo lygiuose sustiprinamas dėmesys verslumui skatinti ir finansinei išminčiai ugdyti. Pasiekama, kad ekonominio raštingumo pradmenis įgytų visi pagrindinės mokyklos mokiniai, šio raštingumo pagrindai ir verslumo įgūdžiai būtų suteikti visiems mokiniams. • iš esmės atnaujinami švietimo turinio perteikimo būdai visuose švietimo lygiuose. Įdiegiami aktyvūs, savarankiškumą ir bendradarbiavimą skatinantys mokymosi metodai ir savarankiškos veiklos praktika; • sukuriama valstybinė mokinių pasiekimų tyrimų sistema. Ji panaudojama švietimui tobulinti šalies mastu, regionuose ir mokyklose; • reguliariai užsakomi ir vykdomi įvairių švietimo sričių būklės tyrimai. Lietuva nuosekliai dalyvauja atliekant tarptautinius	Nesukurta šiuolaikinė mokinių pasiekimų vertinimo sistema, kuri būtų orientuota į gebėjimus. Tam įtakos turi nekoreguojamas ugdymo turinys. Įdiegus vidaus audito sistemą, jį privalo vykdyti pedagogai. Jiems trūksta žinių ir gebėjimų efektyviai šį darbą atlikti. Tai

	lyginamuosius švietimo tyrimus; • sukurama efektyvi švietimo tyrimų finansavimo tvarka, užtikrinama tyrimų rezultatų sklaida ir tyrėjų atskaitomybė visuomenei; • pertvarkoma mokinių pasiekimų vertinimo ugdymo procese sistema: siekiama labiau motyvuoti mokinius mokytis ir mokytojus siekti ugdymo kokybės, geriau informuoti mokinius bei jų tėvus apie mokymosi rezultatus, pratinti mokinius vertinti savo pasiekimus; • dalis švietimo priežiūros ir inspektavimo funkcijų laipsniškai keičiamos mokyklų audito (įsivertinimo ir išorinio vertinimo) sistema, kurios pagrindinis tikslas – skatinti švietimo kokybę ir veiksmingumą;	papildoma veikla už kurią niekas neapmoka.

Personalo tobulinimas

Švietimo kokybė artimiausioje ateityje labai daug priklausys nuo mokytojų pasirengimo dirbti naujomis sąlygomis. Nepakankamai reformuojama pedagogų rengimo sistema yra viena iš rimčiausių švietimo reformos spragų. Mokytojų rengimo sistema iki šiol neatitinka per pastarąjį dešimtmetį mokyklose įvykusių pokyčių. Žinių visuomenėje keičiasi pats mokytojo vaidmuo: mokytoją – žinių turėtoją ir perteikėją keičia mokytojas – mokymosi organizatorius, mokymosi galimybių kūrėjas, patarėjas, tarpininkas tarp mokinio ir įvairių šiuolaikinių žinių šaltinių. Mokytojui tampa būtinas kur kas platesnis bendrasis ir dar labiau specializuotas dalykinis išsilavinimas (žr 5 lentelę).

Personalo tobulinimo darbų kryptys – mokytojų kvalifikacija ir mokyklų vadovų kvalifikacija. (žr. 6 priedą). Dėmesio reikalauja ir mokytojų rengimas, ir jau dirbančių mokytojų kvalifikacijos tobulinimas. Numatomos įvairios kokybės stebėsenos priemonės, ilgesnė pedagoginė praktika, profesinės kompetencijos patvirtinimas. Galimi rodikliai – tinkamą kvalifikaciją turinčių mokytojų dalis, atestuotų mokyklos vadovų dalis, kvalifikaciją per metus tobulinančių mokytojų ir mokyklos vadovų dalis.

Strateginis tikslas		
<i>Laiduoti švietimo kokybę, atitinkančią atviroje pilietinėje visuomenėje ir rinkos ūkyje gyvenančio asmens poreikius.</i>		
Strateginė kryptis		
<i>Personalo tobulinimas</i>		
Strateginiai uždaviniai	Įgyvendinimo priemonės	Įgyvendinimo priemonių trukdžiai ir problemos
1. Atnaujinti mokytojų, mokyklos vadovų kvalifikacijos kėlimą sudarant geresnes darbo sąlygas.	• nuolat vertinamas mokytojų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo sistemų veiksmingumas ir atliekama tarptautinė studijų programų ekspertizė; • kuriama integrali mokytojų rengimo bei kvalifikacijos tobulinimo sistema, orientuota į kintantį mokytojo vaidmenį žinių visuomenėje ir šiuolaikiniam mokytojui būtinas naujas kompetencijas bei vertybines nuostatas. Kuriant žinių visuomenę, keičiamas mokytojo vaidmuo. Dabar mokytojas – mokymosi organizatorius, mokymosi galimybių kūrėjas, mokymosi patarėjas, partneris, tarpininkas tarp mokinio ir įvairių šiuolaikinių informacijos šaltinių. Taip pat dabarties visuomenėje turi išlikti ir ugdytojas, gyvenimo tiesų liudytojas, perduodantis tradiciją bei mokantis ją kūrybingai plėtoti; • parengiami mokytojų rengimo standartai ir reikalavimai studijų planams. Įdiegiami bendrieji pedagoginių studijų bei	Kvalifikacijos tobulinimui stokojama reikiamo finansavimo. Todėl ypač opi išlieka mokytojų profesinės kvalifikacijos ir kompetencijos problema, kadangi nemažai mokytojų dėl susiklosčiusių aplinkybių netenka darbo. Tiek vadovų, tiek mokytojų atestavimo sistema vertinama pozityviai, tačiau vadovų atestacijoje per mažai dėmesio skiriama teisės, finansų, užsienio kalbų žinioms. Dėl mažėjančių darbo krūvių, per lėtai įgyvendinamas mokytojų poreikis dėstyti keletą mokomųjų dalykų. Vyrauja netolygus aukštos kvalifikacijos specialistų pasiskirstymas mieste

	kvalifikacijos tobulinimo moduliai ir bendroji kvalifikacijų suteikimo ir pripažinimo sistema; • Švietimo ir mokslo ministerija tampa realia mokytojų rengimo užsakove; • užtikrinamas mokytojų rengimo, kvalifikacijos tobulinimo ir naujų kvalifikacijų įgijimo programų, atitinkančių švietimo reformos poreikius, reikiamas finansavimas. Visiems mokytojams sudaromos galimybės tobulinti kvalifikaciją arba įgyti naujų kvalifikacijų; • sukonkretinamas socialinių pedagogų bei švietimo įstaigose dirbančių psichologų vaidmuo, tiksliau apibrėžiamos jų funkcijos. Ypatingas dėmesys skiriamas jų rengimui bei kvalifikacijos tobulinimui;	mokyklose, bei regionuose.

Švietimo strategijos siekiai iki 2012 metų

- visi vaikai turėtų sąlygas pasirengti mokyklai ir pradėti ją lankyti; socialiai remtinų šeimų vaikams būtų užtikrintas nemokamas ikimokyklinis ugdymas; priešmokyklinis ugdymas taptų visuotinis;
- būtų sudarytos būtiniausios socialinės mokymosi sąlygos visiems jų stokojantiems asmenims;
- ne mažiau kaip 95 % vaikų, įgijusių pagrindinį išsilavinimą, mokytųsi toliau ir įgytų vidurinį išsilavinimą arba vidurinį išsilavinimą ir darbo rinkoje paklausią profesinę kvalifikaciją;
- visi specialiujų poreikių vaikai ir jaunimas turėtų galimybę mokytis visų tipų mokyklose jiems palankioje ugdymo aplinkoje pagal formalaus ir neformalaus švietimo programas;
- kiekvienas Lietuvos pilietis turėtų galimybę studijuoti aukštojoje mokykloje pasirinktu būdu ir daugiau kaip 60 % Lietuvos jaunuolių įgytų aukštąjį universitetinį arba neuniversitetinį išsilavinimą;
- visi bendrojo pagrindinio, vidurinio išsilavinimo ir profesinės kvalifikacijos neįgiję gyventojai, visų pirma jaunimas, būtų skatinami mokytis, kad anksti švietimo sistemą paliekančių jaunuolių (18–24 metų) netęsiančių mokymosi ar profesinio rengimosi procentinė dalis neviršytų 9 %; asmenų, įgijusių nors vidurinį išsilavinimą, procentinė dalis 25–59 metų amžiaus grupėje pasiektų daugiau nei 80 %;
- Lietuvos gyventojai turėtų realias galimybes mokytis visą gyvenimą, nuolat atnaujinti ir plėtoti savo gebėjimus; kasmet mokytųsi ne mažiau kaip 15 % darbingo amžiaus suaugusių šalies gyventojų;
- ne mažiau kaip 85 % darbingo amžiaus Lietuvos gyventojų turėtų realias galimybes ir gebėtų naudotis kompiuterinėmis informacinėmis technologijomis;
- penkiolikmečių mokinių, nepasiekiančių minimalaus skaitymo, rašymo, matematikos, gamtos ir socialinių mokslų raštingumo lygmens, procentinė dalis sumažėtų perpus;
- jaunimo ir suaugusiųjų, dalyvaujančių nevyriausybinių ir visuomeninių organizacijų veikloje, skaičius išaugtų bent dvigubai;
- 70% mokinių, baigiančių pagrindinę mokyklą, pirmosios užsienio kalbos įgūdžiai atitiktų „Slenksčio“ lygmenį; 70% mokinių, baigiančių vidurinę mokyklą, būtų įgiję: pirmosios užsienio kalbos įgūdžius, atitinkančius „Aukštumos“ lygmenį, o antrosios užsienio kalbos – „Slenksčio“ lygmenį;
- vaikinių ir merginų, baigiančių matematikos, informatikos, gamtos mokslų ir technologijų studijas, skaičiaus santykinis skirtumas sumažėtų bent perpus.³²

---

³² http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=215471

III. STRATEGINIŲ POKYČIŲ ANALIZĖ PANEVĖŽIO BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOSE

3.1 Tyrimo metodikos ir imties charakteristika

Švietimo reforma reikalauja ankstesnį pedagoginį palikimą keisti ir pereiti prie kokybinio, demokratiško, humaniško darbo stiliaus. Bene sunkiausia šiame etape – perprasti tai, kad kuriamoji ir pagrindinė pedagoginių ir švietimo sistemos vadybinių procesų galia slypi pačiose mokyklose, jose dirbančių žmonių protuose. Anksčiau, kaip žinia buvo paprasčiau: visi nurodymai, kurie buvo „nuleidžiami iš viršaus“, buvo nediskutuojami, juos reikėjo vykdyti. Dabar suteikiami tik veiklos orientyrai, nurodantys kryptį, kuria turėtų eiti mokytojas, mokyklos vadovas. Todėl labai svarbi jų nuomonė apie vykstančius pokyčius.

Norint apklausti reikiama respondentų skaičių, buvo apskaičiuotas imties dydis su 0,86 tikimybe ir 7 % tikslumu.³³ Pasikliautiną intervalo ilgį turi atitikti reikalavimą: $l \leq 0,14$, nes tikslumo procentas gali kisti didėjimo ar mažėjimo link, todėl $l = 0,07 \times 2 = 0,14$

$$l \leq \frac{z_0}{\sqrt{n}} \qquad \sqrt{n} \geq \frac{z_0}{l} \qquad z_0 = 1,475$$

$$\sqrt{n} \geq \frac{1,475}{0,14} = 10,53 \qquad n \geq 110$$

z_0 – standartizuoto normaliojo skirstinio kritinė reikšmė;

n – respondentų skaičius.

Iš gautų rezultatų matyti, kad reikia apklausti 110 respondentų.

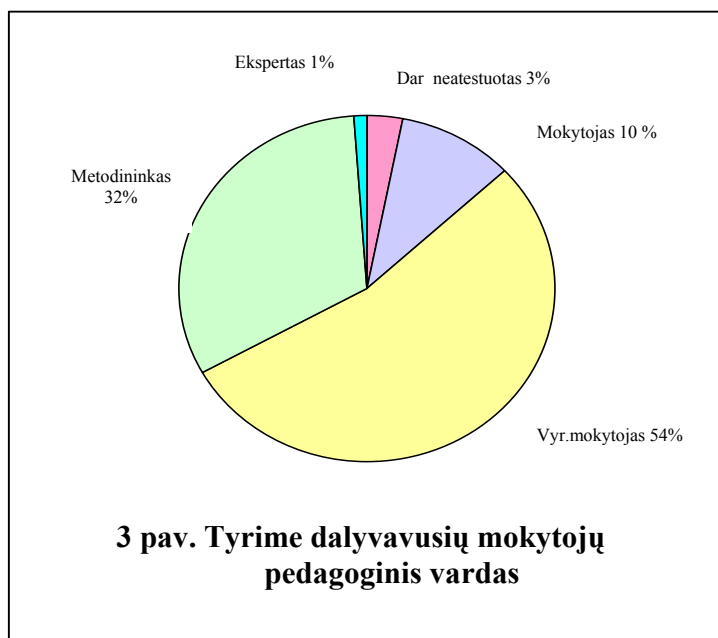
Tyrimo dalyvavo 110 respondentų: iš kurių 100 pedagogų ir 10 mokyklų vadovų. Buvo apklausta 10 Panevėžio miesto mokyklų vadovų, bei po dešimt kiekvienoje mokykloje dirbančių mokytojų. Siekiant tikslesnių duomenų buvo pasirinktos beveik visų tipų mokyklos. Šiam tyrimui atlikti buvo taikomas apklausos metodas anketavimas. Atsitiktinai pasirinkus mokinius bei mokytojus, jiems buvo pateiktos individualios anketos (žr. 2 priedą). Anketos sudarytos taip, kad kiekvienas klausimas būtų susijęs su apklausos tikslu. Buvo apsvarstyta, ką tam tikru klausimu galima sužinoti apie savo tyrimo objektą. Tyrimas buvo atliktas 2006 rugsėjo mėnesį. Visi teigiami anketos klausimų rezultatai buvo susumuoti, ir apskaičiuoti. Analizuojant buvo ieškoma skirtingų mokyklų panašumų bei skirtumų. Buvo atkreiptas dėmesys į respondentų amžių bei kvalifikaciją.

³³ Žr.: Puškorius S. Veiklos auditas. V. 2004, p. 142-146.

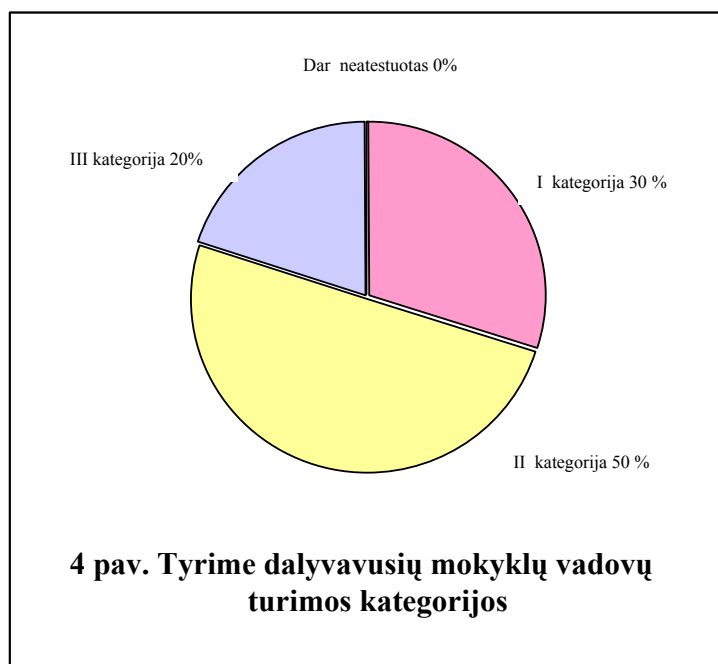

3.2 Švietimo bendruomenės požiūrio į reformą tyrimo rezultatų analizė

Tyrimė dalyvavusių respondentų pedagoginio stažo amplitudė labai plati – nuo 1 iki 41 metų; pedagoginio stažo vidurkis 17,6 m. Tyrimė dalyvavusių mokytojų įgytas pedagoginis kvalifikacinis vardas rodo, kad mokytojai yra sukaupę žinių apie vykstančius švietimo pokyčius (žr. 3 pav.)

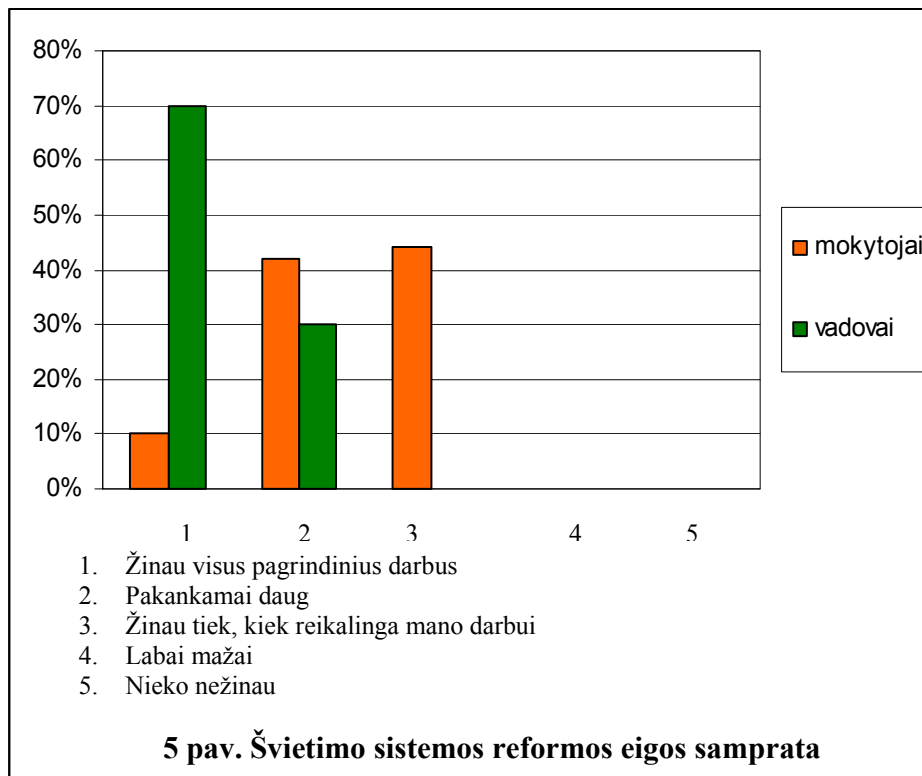

Kitą respondentų grupę sudaro mokyklų vadovai. Diagramoje matyti, kad jų kvalifikacinės kategorijos yra aukštos (žr. 4 pav.)

Tiriant skirtingų švietimo struktūros grandžių mokytojų bei jų vadovų požiūrį į švietimo sistemą, daugiausia dėmesio buvo skiriama nuveiktiems darbams

n = 100, n = 10

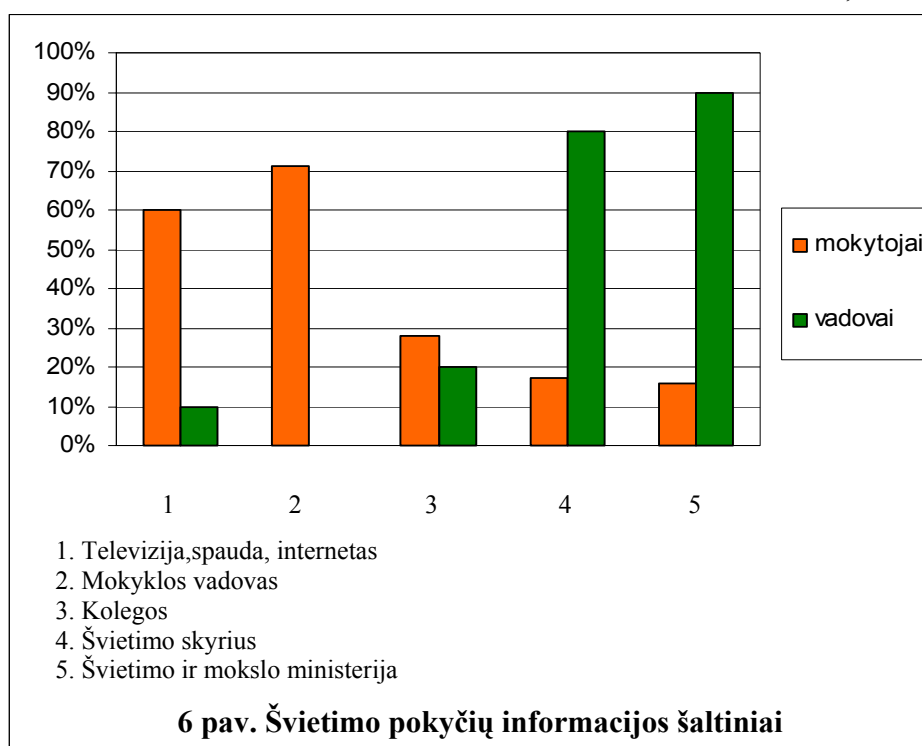

Analizuojant anketoje pateikto klausimo „Kiek žinote apie švietimo sistemos reformos eigą?“ rezultatus (žr.5 pav.) matyti, kad dauguma respondentų mano, jog apie tai žino pakankamai daug. 45 % apklaustųjų teigia, kad žino tiek, kiek reikalinga jų tiesioginiame darbe. Žiūrint į anketinių duomenų rezultatus pastebima, kad 70 % apklaustų mokyklos vadovų pripažįsta, kad apie švietimo reformą žino visus pagrindinius darbus, ko negalima pasakyti apie mokytojus. Tik 10 % pedagogų įsitikinę, kad žino visą švietimo sistemoje vykstančią veiklą. Šiuo atveju mokyklos vadovams tenka didesnė pareiga ir atsakomybė švietimo sistemos darbų atžvilgiu. Turima informacija turi vadovautis netik savo tiesioginiame darbe, bet ją perteikti kitiems mokyklos bendruomenės nariams. Analizuojant anketinius duomenis nerasta nei vieno respondento, kuris sutiktų, kad apie švietimo sistemos vykdomus darbus nieko nežinotų, arba žinotų labai mažai.

Anketos klausimai	Mokyklos									
	Pradinė m-kla	Nevežio pagr. m-kla	Senvagės pagr. m-kla	Skaistakalnio pagr. m-kla	Sauletekio vid. m-kla	Žemynos vid. m-kla	Vilties vid. m-kla	Žemkalnio gimnazija	Juozo Balčikonio gimnazija	Jaunimo mokykla
Žinau visus pagrindinius darbus	10%	0%	20%	0%	10%	0%	0%	30%	20%	10%
Pakankamai daug	50%	40%	50%	40%	40%	40%	30%	50%	40%	40%
Žinau tiek, kiek reikalinga darbe	40%	60%	40%	60%	50%	60%	70%	20%	40%	50%
Labai mažai	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Nieko nežinau	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Analizuojant kiekvienos mokyklos rezultatus, pastebėta, kad duomenys yra panašūs. Lentelėje matyti, kad keturių mokyklų mokytojai nedrįso teigti, kad žino visus pagrindinius švietimo reformos darbus. Daugiau savo žiniomis pasitikėjo „Žemkalnio“ gimnazijos mokytojai. Mokytojai, dėl stipresnio mokymo, esamo geresnio mokinių kontingento, siekiamų geresnių ugdymo ir mokymo rezultatų, priversti daugiau domėtis švietimo sistemos darbais. Pakankamai daug apie švietimo veiklą žino visų mokyklų pedagogai.

n = 100 , n = 10

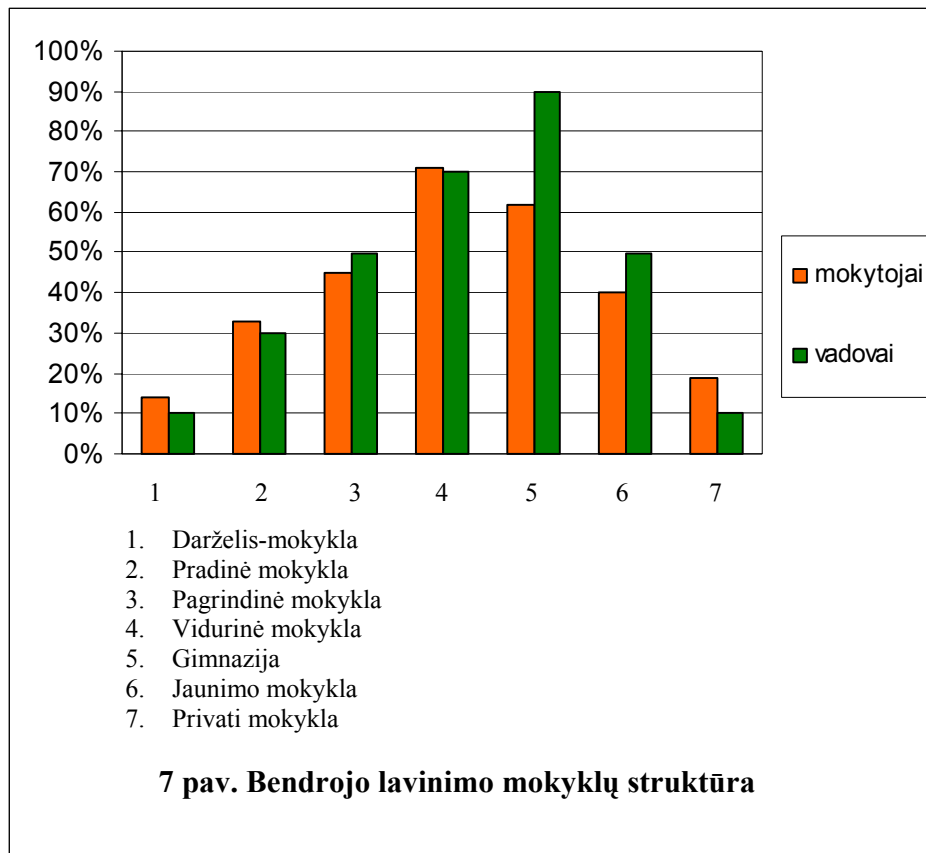
Siekiant išsiaiškinti iš kokių pagrindinių informacijos šaltinių respondentai sužino apie vykstančius pokyčius, buvo pateiktas anketoje antras klausimas. Iš gautų rezultatų (žr 6 pav.), matyti, kad didelė dauguma 71 % mokytojų nurodė, kad visų švietimo naujovių pagrindinis informacijos šaltinis yra mokyklos vadovas. Jis pagrindinis visų darbų koordinatorius, ir informacijos bei naujovių skleidėjas. Televizijos, spaudos ir interneto žiniomis vadovaujasi 55,4 % apklaustųjų. Diagramoje matyti, kad mažesnė dalis pedagogų pagrindinę informaciją gauna iš kolegų, švietimo skyriaus, bei švietimo ministerijos. Logiška, kad mokyklų vadovai pagrindinius informacijos šaltinius išskyrė švietimo skyrių, bei švietimo ministeriją. Pagal šio klausimo rezultatų duomenis aiškiai matyti, kokių principu vadovaujantis plinta informacija. Švietimo ministerija ar skyrius „nuleidžia iš viršaus“ informaciją mokyklų vadovams, o jie perduoda ją savo mokyklos bendruomenei. Labai maža dalis mokyklos direktorių išskyrė televizijos, spaudos, interneto, kolegų suteiktą informaciją. Tai rodo, kad šiais šaltiniais pilnai pasitikėti negalima. Jų darbo pobūdis, bei funkcijos reikalauja vadovautis įstatymais, gautais raštais bei kitais dokumentais gautais iš aukštesnių institucijų.

7 lentelė

Mokyklos	Pradinė m-kl	Nevėžio pagr. m-kl	Senvagės pagr. m-kl	Skaistakalnio pagr. m-kl	Sautetekio vid. m-kl	Žemynos vid. m-kl	Vilties vid. m-kl	Žemkalnio gimnazija	Juozo Balčikonio gimnazija	Jaunimo mokykla
Anketos klausimai										
Televizija, spauda, internetas	50%	50%	50%	70%	70%	90%	90%	30%	20%	80%
Mokyklos vadovas	80%	70%	70%	90%	60%	60%	50%	70%	100%	60%
Kolegos	40%	40%	40%	40%	20%	10%	50%	10%	20%	10%
Švietimo skyrius	20%	20%	30%	0%	0%	0%	0%	60%	20%	20%
Švietimo ministerija	0%	0%	10%	0%	20%	40%	0%	30%	40%	20%

Analizuojant pateiktus duomenis (žr. 7 lentelę) matyti, kad Juozo Balčikonio gimnazijos pedagogai mažiausią svarbą teikia televizijai, spaudai, o pagrindinis šioje mokykloje informacijos šaltinis – direktorius. Kitų mokyklų respondentų rezultatai pasiskirstė tolygiau. Net keturių mokyklų mokytojai nenurodė, kad pagrindinę informaciją gauna iš švietimo skyriaus ir ministerijos.

n = 100, n = 10

Lietuvos švietimo įstatyme yra nurodyta, kad bendrasis ugdymas įgyvendinamas šešių tipų švietimo įstaigose. Vykdamas švietimo reformą, mokyklų tinklas vis dar yra optimizuojamas. Atliekant tyrimą buvo įdomu sužinoti, kokioms švietimo grandims pritaria pedagogai ir vadovai.

Tyrimo duomenys rodo (žr.7 pav.) realų respondentų mąstymą, vertinimą, suvokimą, kad reikalinga mokyklų įvairovė, teikianti pasirinkimo, apsisprendimo laisvę, galimybes realizuoti individualius gebėjimus ir t.t. Pagal gautus duomenis matyti, kad šiandieninėje situacijoje pagrindas yra bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos, nes jos gali sudaryti sąlygas visiškai mokinių galių atsiskleidimui, pasirengimui tolesnei savęs raiškai tiek profesinėje veikloje, tiek gyvenime. Mokyklų vadovų ir mokytojų atsakymai, vertinant gimnazijų reikalingumą, paryškina gimnazijų koncepcijos nuostatas, kad jos skirtos mokiniams turintiems išskirtinį interesą mokslui. Panašus respondentų skaičius pritaria pagrindinei mokyklai ir jaunimo mokyklai. Jaunimo mokyklos įsteigimas turi teigiamą įtaką skirtingo intelektualinio lygio, socialinių ekonominių sąlygų stygiaus, bei kitų problemų turintiems vaikams. Tik 32,7 % apklaustųjų mano, kad švietimo struktūroje reikalinga ir pradinė mokykla. Tokią

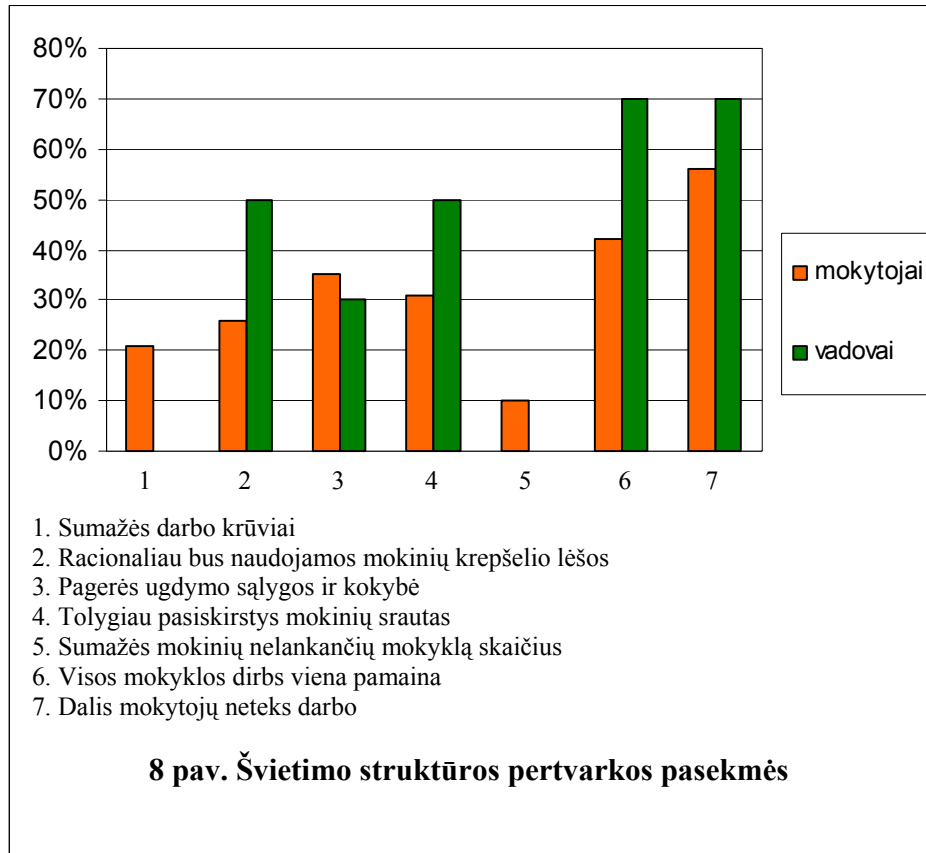
nuomonę galima vertinti taip, kad pradinukai šioje įstaigoje lengviau adaptuojasi. Diagramoje matyti, kad mažiausiai pritariama darželių mokyklų ir privačių mokyklų būviui. Tam įtakos turi mažėjantis gimstamumas, socialinės ir ekonominės sąlygos.

8 lentelė

Mokyklos	Pradinė m-kla	Nevežio pagr.m-kla	Senvagės pagr. m-kla	Skaistakalnio pagr. m-kla	Sauletekio vid.m-kla	Žemynos vid. m-kla	Vilties vid. m-kla	Žemkalnio gimnazija	Juozo Balčikonio gimnazija	Jaunimo mokykla
Anketos klausimai										
Darželis - mokykla	0%	30%	10%	20%	10%	20%	10%	0%	20%	20%
Pradinė mokykla	80%	20%	30%	20%	10%	30%	40%	30%	40%	30%
Pagrindinė mokykla	20%	70%	60%	70%	20%	30%	30%	30%	20%	100%
Vidurinė mokykla	90%	60%	60%	70%	100%	80%	70%	70%	60%	50%
Gimnazija	70%	60%	80%	70%	20%	50%	60%	80%	80%	50%
Jaunimo mokykla	40%	40%	50%	60%	20%	20%	40%	30%	20%	80%
Privati mokykla	20%	30%	20%	10%	10%	30%	20%	40%	0%	10%

Analizuojant gautus rezultatus matyti, kad daugumos nuomonė pasiskirsčiusi, pagal savo mokyklos turimą statusą. Tai akivaizdžiai matyti 8 lentelėje. 80 % apklaustų pradinės mokyklos mokytojų pritaria šios mokyklos egzistavimui. Lygiai taip pat atsispindi ir pagrindinių mokyklų respondentų apklausoje. Pagal turimus duomenis matyti, kad kiekviena mokykla kovoja už būvį, todėl didelė dauguma pasisako už savo tipo mokyklą. Logiška teigti, kad pasirinktoms mokyklų struktūroms pritarę pedagogai ir vadovai rūpinasi savo mokyklų, klasių komplektais, mokinių skaičiumi, nes nuo to priklauso darbo krūviai ir atlyginimai.

n = 100, n = 10

Kiekvienas vykdomas darbas turi savo teigiamas ir neigiamas puses. Jas įvertinti apklausėme respondentus. 56 % mokytojų ir 70 % vadovų pažymi, kad skaudžiausia pertvarkos pasekmė ta, jog dalis mokytojų neteks darbo. Suprantama, kad esant tokiai demografiniai padėčiai ir pertvarkant mokyklų tinklą, daliai mokytojų sumažės darbo krūviai, o dalis pradinio ugdymo pedagogų ir kitų kvalifikuotų specialistų, iš viso neteks darbo. 44,6 % respondentų sutinka, kad po įgyvendintos švietimo struktūros pertvarkos visos mokyklos dirbs viena pamaina. Tai teigiamas veiksnys, kuris numato tolygesnį mokinių srautų pasiskirstymą. To pasekoje 34,5 % apklaustųjų tiki, kad pagerės ugdymo sąlygos ir kokybė. Tačiau visų nuomonė, vykstantys pokyčiai nesumažins mokinių nelankančių mokyklos skaičiaus. Tai įrodo, kad ne mokyklos tipas, o socialinės, ekonominės sąlygos, motyvacija lemia kai kurių vaikų mokyklos lankomumą.

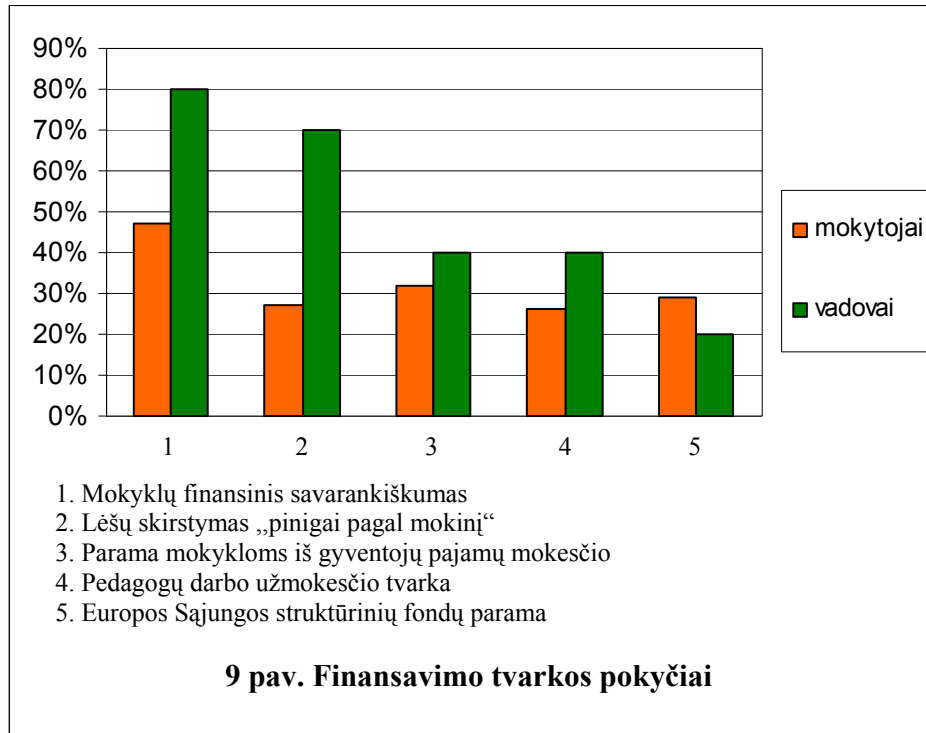
9 lentelė

Mokyklos	Pradinė m-kla	Nevėžio pagr. m-kla	Senvagės pagr. m-kla	Skaistakalnio pagr. m-kla	Saulėtekio vid. m-kla	Žemynos vid. m-kla	Vilties vid. m-kla	Žemkainio gimnazija	Juozo Balčikonio gimnazija	Jaunimo mokykla
Anketos klausimai										
Sumažės darbo krūviai	20%	20%	10%	50%	30%	50%	0%	10%	10%	10%
Racionaliau bus naudojamos mokinių krepšelio lėšos	30%	20%	30%	40%	20%	10%	30%	30%	30%	20%
Pagerės ugdymo sąlygos ir kokybė	30%	30%	40%	30%	10%	30%	20%	30%	50%	80%
Tolygiau pasiskirstys mokinių srautas	30%	20%	60%	50%	0%	50%	20%	30%	30%	20%
Sumažės mokinių nelankančių mokyklą skaičius	0%	10%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Visos mokyklos dirbs viena pamaina	40%	60%	50%	60%	30%	80%	0%	40%	20%	20%
Dalis mokytojų neteks darbo	100%	60%	80%	40%	80%	40%	40%	50%	40%	30%

Žiūrint į 9 lentelę matyti, kad visi pradinės mokyklos pedagogai numato grėsmę netekti darbo. Tai lemia vaikų gimstamumas, kuris kiekvienais metais vis mažėja. 80 % „Senvagės“ pagr. m-klos ir „Saulėtekio“ vid. m-klos pedagogams ši problema taip pat aktuali. 80 % „Žemynos“ vid. m-klos mokytojų tvirtina, kad visos mokyklos dirbs viena pamaina. Logiška manyti, kad tokį rezultatą lemia tai, jog iš visų apklaustų mokyklų „Žemynos“ vid. m-kla kol kas dirba dar dvejomis pamainomis, tačiau respondentai jaučia vykstančius pokyčius ir numato juos. 50 % mokytojų tikina, kad tai nulems ir jų darbo krūvius. 50 % gimnazijos pedagogų tiki, kad įvykdžius švietimo struktūros pertvarką pagerės ugdymo sąlygos ir kokybė. Galima daryti prielaidas, kad šį rezultatą lemia tai, jog baigiant įgyvendinti struktūros pokyčius, mieste bus daugiau gimnazijų.

n = 100, n = 10

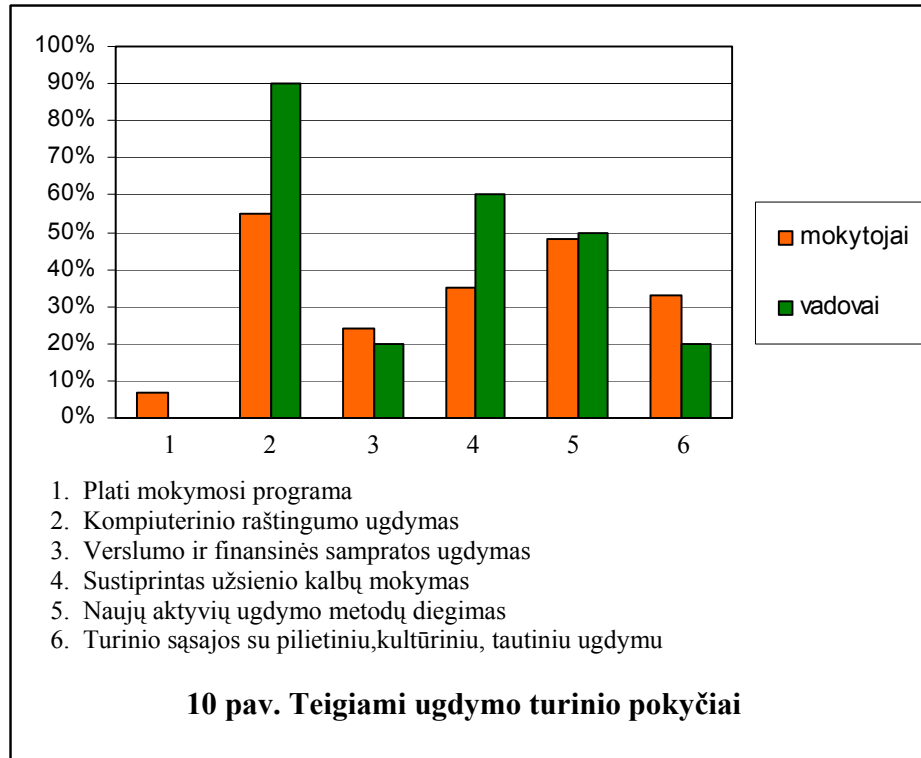
Analizuojant anketinius duomenis (žr. 9 pav.) pastebėta, kad 50 % apklaustųjų pritaria mokyklų finansiniam savarankiškumui. Didelį vaidmenį čia turi mokyklų vadovai, todėl 80 % pasisako teigiamai. Toks pokytis leidžia mokykloms būti tikromis joms skirtų ir įgytų lėšų bei kitų išteklių savininkėmis. Diagramoje matyti, kad 32 % pedagogų pasisako už paramą mokykloms iš gyventojų pajamų mokesčio. Vadovai šiuo klausimu santūresni ir tik 40 % nurodo, kad tai reikalinga priemonė gerinant mokyklos finansinę būklę. Didelė dalis mokyklos vadovų (70 %) pritaria lėšų skirstymui „pinigai pagal mokinį“. Galima teigti, kad mokyklų vadovai tiesiogiai susiję su finansais, pastebi efektyvesnę ir teisingesnę lėšų paskirstymą. Daugumos respondentų netenkina darbo užmokesčio tvarka. Vykstant švietimo sistemos reformai tam buvo skiriamas mažas dėmesys. Šiuo metu mokytojai nuolat apkraunami papildomais darbais, nutolstant nuo savo tiesioginio darbo. Todėl tik 27,3 % apklaustųjų patenkinti tokia vykdoma tvarka. Susumavus anketų rezultatus, pastebėta, kad struktūrinių fondų parama džiaugiasi tik 28,2 % respondentų. Galima daryti prielaidą, kad šiais pinigais dar nėra aprūpintos visos mokyklos, todėl maža dalis už tai pasisako.

10 lentelė

Mokyklos	Pradinė m-kla	Nevėžio pagr.m-kla	Senvagės pagr. m-kla	Skaistakalnio pagr. m-kla	Sauletekio vid.m-kla	Žemynos vid. m-kla	Vilties vid. m-kla	Žemkalnio gimnazija	Juozo Balčikonio gimnazija	Jaunimo mokykla
Anketos klausimai										
Mokyklų finansinis savarankiškumas	50%	30%	50%	50%	50%	60%	30%	60%	50%	40%
Lėšų skirstymas „pinigai pagal mokinį“	20%	20%	20%	30%	30%	40%	50%	30%	20%	10%
Parama mokykloms iš gyventojų pajamų mokesčio	20%	20%	20%	50%	40%	20%	70%	30%	40%	10%
Pedagogų darbo užmokesčio tvarka	20%	30%	10%	40%	40%	30%	20%	30%	10%	30%
Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama	20%	30%	20%	50%	30%	40%	20%	20%	30%	30%

Lyginant atskirų mokyklų rezultatus, matyti, kad 60 % „Žemynos“ vid. m-klos ir Žemkalnio gimnazijos pedagogų pasisako už mokyklų savarankiškumą. 50 % apklaustų „Vilties“ vid. m-klos pedagogų pritaria lėšų skirstymui „pinigai pagal mokinį“, ko negalima pasakyti apie jaunimo mokyklos pedagogų nuomonę. Iš jų tik 10 % pasisako teigiamai, už tokį lėšų skirstymą. Galima manyti, kad tokį rezultatą lemia nuolat šioje mokykloje vykstanti mokinių kaita, todėl yra sunku valdyti ir numatyti turimas lėšas. 70 % „Vilties“ vid. m-klos pedagogų pritaria paramai iš gyventojų pajamų mokesčio. Mažai šiuo klausimu pasisako jaunimo mokyklos pedagogai. Tai turi įtakos specifinis mokinių kontingentas, bei jų šeimos socialinė ir ekonominė padėtis. Dauguma šioje mokykloje besimokančių vaikų tėvai - bedarbiai, todėl mokyklos galimybės pasinaudoti pajamų mokesčio parama yra labai minimalios. Lentelėje matyti, kad 50 % „Skaistakalnio“ pagr. m-kla ir 40 % „Žemynos“ vid.m-kla pritaria Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramai. Logiška manyti, kad tokius rezultatus lėmė, tai jog šių mokyklų patalpos yra pertvarkytos. Mokyklų pastatai yra renovuoti, todėl respondentai pastebi vykdomų darbų svarbą ir jiems pritaria.

n = 100, n = 10

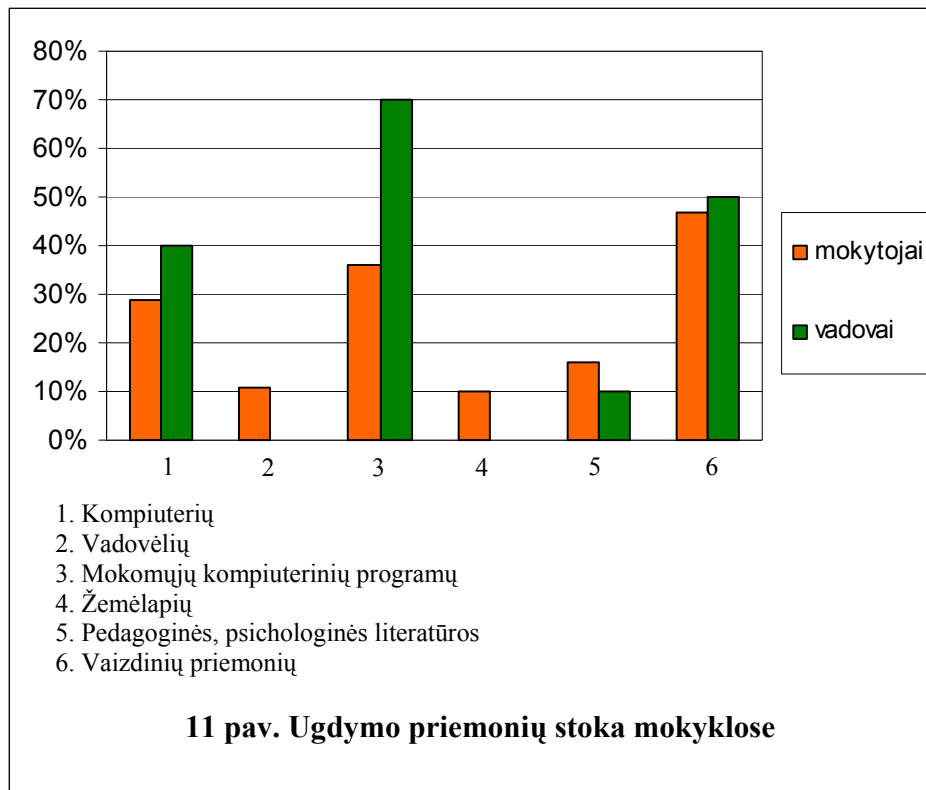
Analizuojant teigiamus ugdymo turinio pokyčius, gautų rezultatų analizė parodė, kad didžiausią dėmesį respondentai skyrė kompiuterinio raštingumo ugdymui. Tiek vadovai, tiek pedagogai supranta šiuolaikinių technologijų svarbą. Diagramoje matyti, kad 48 % pedagogų ir 50 % vadovų pasisako už naujų ugdymo metodų diegimą. Tiesiogiai dirbant su vaikais respondentai supranta, kad ugdymo metodai turi teigiamą įtaką pamokų turinio perteikimui bei rezultatams. Šiandieninis ugdymo turinys verčia ir mokytojus ir mokinius kritiškai mąstyti daryti sprendimus, juos analizuoti. 37,3 % apklaustųjų sutinka, kad būtų stiprinamas užsienio kalbų mokymas. Didelę reikšmę ugdymo turinyje turi pilietinis, kultūrinis, bei tautinis ugdymas. 23,7 % respondentų pasisako ir už verslumo bei finansinės sampratos ugdymą keli pedagogai sutiko, jog ugdymo turinyje reikalinga plati ugdymo programa.

11 lentelė

Mokyklos	Pradinė m-kla	Nevežio pagr.m-kla	Senvagės pagr. m-kla	Skaistakalnio pagr. m-kla	Saulėtekio vid.m-kla	Žemynos vid. m-kla	Vilties vid. m-kla	Žemkalnio gimnazija	Juozo Balčikonio gimnazija	Jaunimo mokykla
Anketos klausimai										
Plati mokymosi programa	0%	0%	10%	0%	0%	30%	10%	10%	10%	0%
Kompiuterinio raštingumo ugdymas	40%	50%	50%	80%	50%	70%	80%	40%	30%	60%
Verslumo ir finansinės sampratos ugdymas	30%	30%	20%	40%	10%	20%	10%	40%	20%	20%
Sustiprintas užsienio kalbų mokymas	30%	30%	40%	30%	70%	20%	30%	20%	50%	30%
Naujų aktyvių ugdymo metodų diegimas	40%	40%	20%	50%	30%	80%	50%	30%	70%	70%
Turinio sąsajos su pilietiniu, kultūriniu, tautiniu ugdymu	30%	40%	50%	50%	40%	30%	0%	20%	20%	50%

Apklausa metu gauti duomenys parodė, kad 80 % „Vilties“ vid. m-klos ir „Skaistakalnio“ pagr. m-klos pedagogai pasisako už kompiuterinio raštingumo ugdymą. Mažiausiai tam pritarė Juozo Balčikonio gimnazijos mokytojai. Jų manymu, labiau reikėtų stiprinti užsienio kalbų mokymą. 70 % „Saulėtekio“ vid. m-klos pedagogų taip pat už tai pasisako. 80 % „Žemynos“ vid. m-klos pedagogų pritaria ugdymo turinyje taikyti kuo daugiau netradicinių metodų. Tai matyti mokytojų ir mokinių veikloje, nes ši mokykla labai dažnai dalyvauja įvairiuose projektuose ir nemažai jų laimi.

n = 100, n = 10

Kalbant apie ugdymo turinį, analogiškai respondentų buvo paklausta apie ugdymo priemones. 48 % apklaustųjų teigia, kad mokyklose trūksta vaizdinių priemonių. Vadinasi skirtų lėšų mokymo priemonėms nepakanka, o mokyklų vadovai taupydami lėšas perka pagrindines reikalingiausias priemones. 39,1 % respondentų nurodo mokomųjų kompiuterinių programų trūkumą. Iš gautų duomenų matyti, kad mokyklose dar vis trūksta kompiuterių. Labai maža dalis pedagogų nurodo, kad jų mokyklose trūksta vadovėlių, žemėlapių, bei pedagoginės psichologinės literatūros.

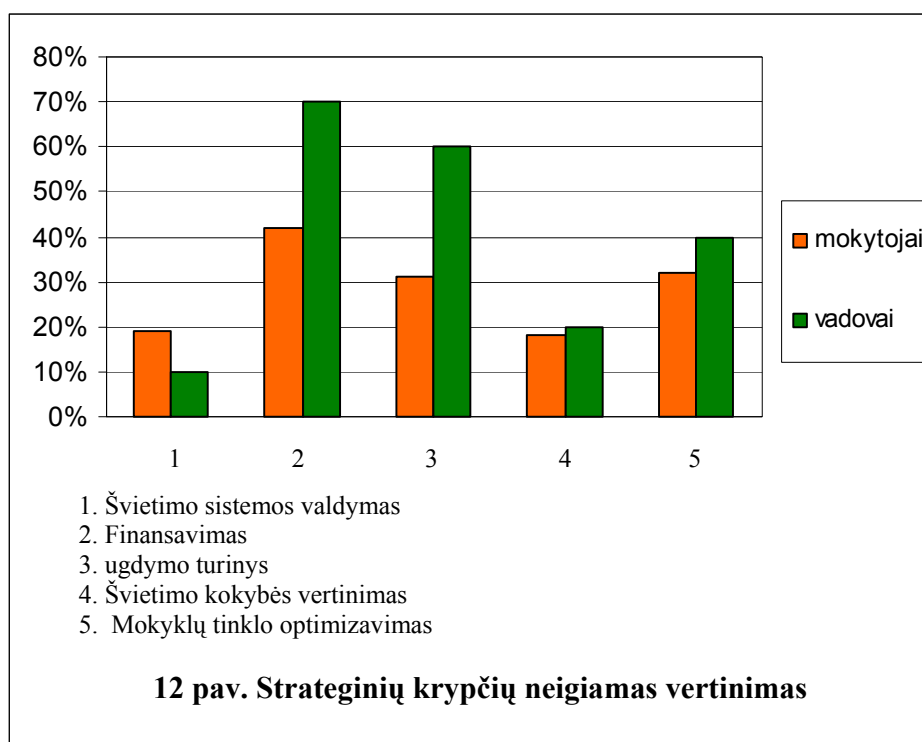
12 lentelė

Mokyklos	Pradinė m-kla	Nevežio pagr.m-kla	Senvagės pagr. m-kla	Skaistakalnio pagr. m-kla	Sauletekio vid.m-kla	Žemynos vid. m-kla	Vilties vid. m-kla	Žemkalnio gimnazija	Juozo Balčikonio gimnazija	Jaunimo mokykla
Anketos klausimai										
Kompiuteriai	20%	40%	30%	10%	30%	30%	70%	30%	20%	10%
Vadovėliai	0%	10%	10%	0%	30%	0%	30%	10%	10%	10%

Mokomosios kompiuterinės programos	30%	30%	30%	40%	20%	20%	30%	50%	50%	60%
Žemėlapiai	30%	0%	10%	10%	10%	0%	30%	0%	0%	10%
Pedagoginė psichologinė literatūra	20%	10%	10%	10%	0%	30%	50%	10%	10%	10%
Vaizdinės priemonės	80%	30%	40%	30%	30%	40%	60%	40%	50%	70%

Analizuojant gautus duomenis matyti, kad 70 % „Vilties“ vid. m-klos mokytojų jaučia kompiuterių stygių. 80 % pradinės mokyklos mokytojų pasigenda vaizdinių priemonių. Suprantamas jų toks požiūris, nes savo darbe daugiausia jų naudoja. Visas pradinukų ugdymo turinys turi būti perteiktas per įvairias išraiškos priemones. 70 % jaunimo mokyklos pedagogų taip pat nurodo šių priemonių trūkumą. Galima teigti, kad specifinis šios mokyklos mokinių kontingentas reikalauja vaizdžių paaiškinimų. 50 % „Vilties“ vid. m-klos mokytojų teigia, kad jiems trūksta pedagoginės, psichologinės literatūros.

n = 100, n = 10

Analizuojant aštuntą anketos klausimą pastebėta, kad 44,6 % respondentų nepatenkinti švietimo sistemos finansavimu. Jie jaučia pinigų stygių, kuris riboja mokyklos galimybes. 70 % vadovų finansavimo tvarka taip pat netenkina. Gal būt dėl to, kad jie finansiškai yra atsakingi ir privalo turimas

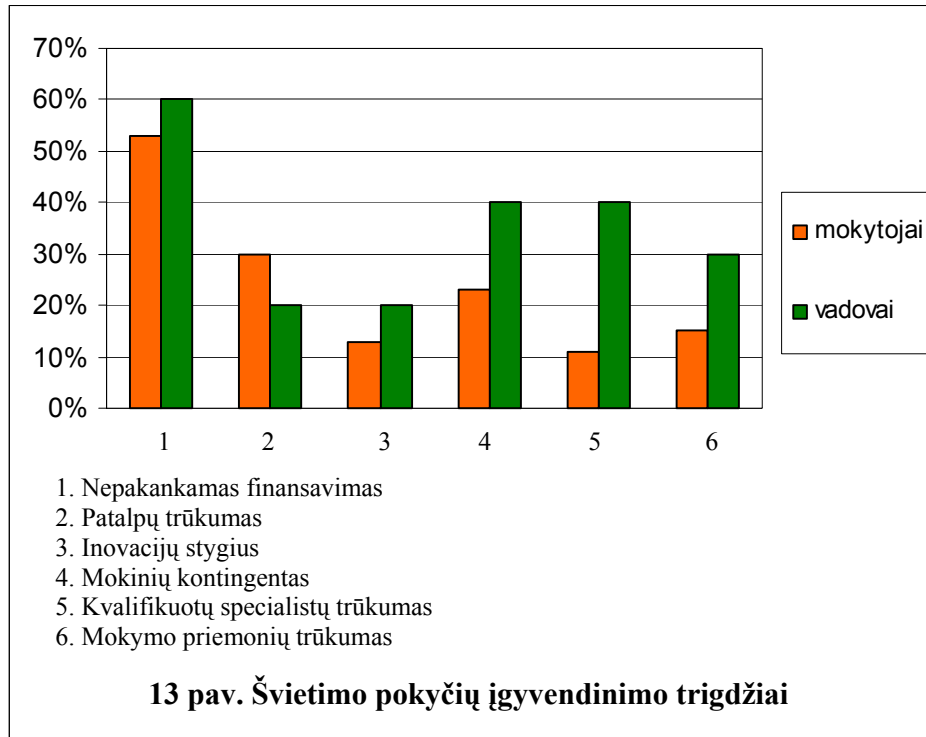
lėšas valdyti taip, kad jų nepritrūktų. Mokyklų tinklo optimizavimas neišvengiamas reiškinys, tačiau 32,7 % respondentų jam nepitaria. Galima daryti prielaidas, kad daugelis baiminasi dėl pakeisto mokyklų tipo, o dalis pedagogų jaučia grėsmę netekti darbo. Lyginant gautus duomenis, matyti, kad 33,7 % respondentų nepitaria ugdymo turinio vykdomiems darbams. Diagramoje matyti, kad jų netenkina ir švietimo sistemos valdymas, bei kokybės vertinimas.

13 lentelė

Mokyklos	Pradinė m-kla	Nevėžio pagr. m-kla	Senvagės pagr. m-kla	Skaistakalnio pagr. m-kla	Sauletekio vid. m-kla	Žemynos vid. m-kla	Vilties vid. m-kla	Žemkalnio gimnazija	Juozo Balčikonio gimnazija	Jaunimo mokykla
Švietimo sistemos valdymas	20%	20%	20%	20%	40%	10%	20%	10%	20%	10%
Finansavimas	60%	40%	40%	20%	40%	30%	40%	40%	50%	60%
Ugdymo turinys	10%	30%	30%	20%	20%	40%	60%	30%	10%	60%
Švietimo kokybės vertinimas	10%	20%	10%	20%	10%	30%	30%	10%	10%	30%
Mokyklų tinklo optimizavimas	30%	20%	30%	20%	40%	40%	50%	40%	40%	10%

Atlikus anketinių duomenų analizę matyti, kad 60 % pradinės mokyklos pedagogų ir jaunimo mokyklų pedagogai jaučia finansavimo trūkumą. Galima numatyti, kad toks rezultatas priklauso nuo mokyklos dydžio. Šios dvi įstaigos turi ribotą kiekį mokinių, todėl ir lėšos yra skiriamos pagal jų skaičių. Jaunimo ir „Vilties“ vid. m-klos netenkina ugdymo turinys. Galbūt todėl, kad abiejuose mokyklose išsiskiria mokinių kontingentas. „Vilties“ vid. m-klos dalis mokinių yra rusakalbių, o jaunimo mokykloje vaikai be mokymosi motyvacijos. Todėl jiems sunku įgyvendinti ugdymo turinui keliamus reikalavimus. 50 % „Vilties“ vid. m-klos pedagogų nepitaria ir mokyklų tinklo optimizavimui. Galima teigti, kad iš visų apklaustų pedagogų „Vilties“ vid. m-klos mokytojai labiausiai pajautė šį vykdomą pokytį, nes iš rusų mokyklos ji tapo mišria.

n = 100, n = 10

Kalbant apie vykdomus pokyčius aktualu paanalizuoti jų įgyvendinimo galimybes. Diagramoje matyti (žr.13 pav.), kad dauguma respondentų akcentuoja, jog nepakankamas finansavimas neleidžia tinkamai vykdyti švietimo reformos. Tą pabrėžė ir mokyklų vadovai. Apklausus puse Panevėžio bendrojo lavinimo mokyklų atkreiptinas dėmesys, į tai, kad mokyklose trūksta patalpų. Tam pritarė 29,1 % respondentų. Pasak 24,5 % apklaustųjų įtakos švietimo pokyčių įgyvendinimui turi ir mokinių kontingentas. Logiška manyti, kad nepasieksime vienodų rezultatų dirbdami su gimnazijoje besimokančiais vaikais, ir mokymosi motyvaciją praradusiais. Siekiant kokybiško ugdymo reikalingos ir mokymo priemonės, kurių kaip teigė 16,3 % respondentų, yra trūkumas. Diagramoje matyti, kad 11 % mokytojų ir 3 % vadovų nurodo jog kvalifikuotų specialistų trūkumas neleidžia tinkamai vykdyti švietimo reformos. Teigiamos įtakos neturi ir inovacijų stygius.

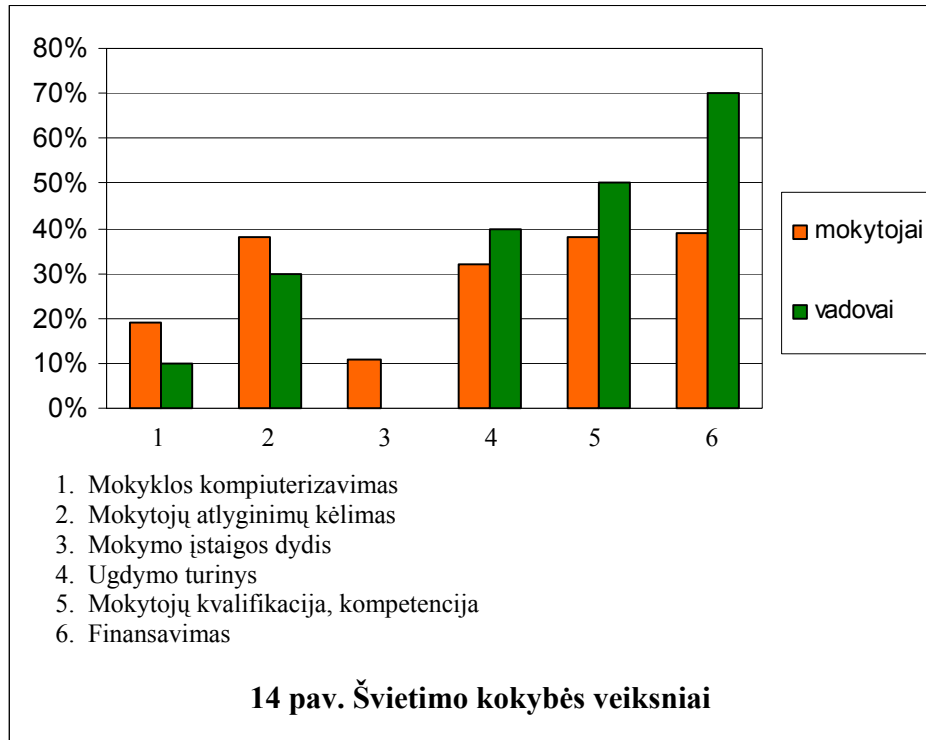

14 lentelė

Mokyklos	Pradinė m-kla	Nevėžio pagr. m-kla	Senvagės pagr. m-kla	Skaistakalnio pagr. m-kla	Saulėtekio vid. m-kla	Žemynos vid. m-kla	Vilties vid. m-kla	Žemkalnio gimnazija	Juozo Balčikonio gimnazija	Jaunimo mokykla
Anketos klausimai										
Nepakankamas finansavimas	70%	60%	60%	40%	80%	20%	30%	70%	30%	70%
Patalpų trūkumas	20%	10%	30%	20%	20%	40%	60%	0%	70%	30%
Inovacijų stygius	20%	10%	20%	10%	0%	10%	0%	30%	0%	30%
Mokinių kontingentas	0%	20%	20%	30%	20%	40%	30%	0%	0%	70%
Kvalifikuotų specialistų trūkumas	0%	40%	30%	10%	0%	10%	0%	10%	0%	10%
Mokymo priemonių trūkumas	30%	20%	10%	0%	20%	0%	20%	20%	20%	10%

Atlikus anketinių duomenų analizę matyti, kad mokyklų rezultatai nevienodai pasiskirstę. 80 % „Saulėtekio“ vid. m-klos ir 70 % Jaunimo mokyklos, Žemkalnio gimnazijos ir pradinės mokyklos mokytojų jaučia lėšų stygių mokykloje. Tai turi įtakos švietimo sistemos vykdomiems darbams. 70 % Juozo Balčikonio gimnazijos mokytojų ir 60 % „Vilties“ vid. m-klos pedagogų teigia, kad tinkamai vykdyti švietimo pokyčius trukdo patalpų stygius. Analizuojant lentelės duomenis matyti, kad inovacijų stygiaus nejaučia trys mokyklos. Akivaizdu, kad kontingento specifika įtakoja mokyklos darbą. Tai dar kartą įrodo gauti rezultatai. 70 % jaunimo mokyklos mokytojų, tai išskyrė, kaip pagrindinę priežastį. 40 % „Nevėžio“ pagr. m-klos mokytojų nurodo kvalifikuotų specialistų trūkumą, o 30 % pradinės mokyklos pedagogams trūksta mokymo priemonių.

n = 100, n = 10

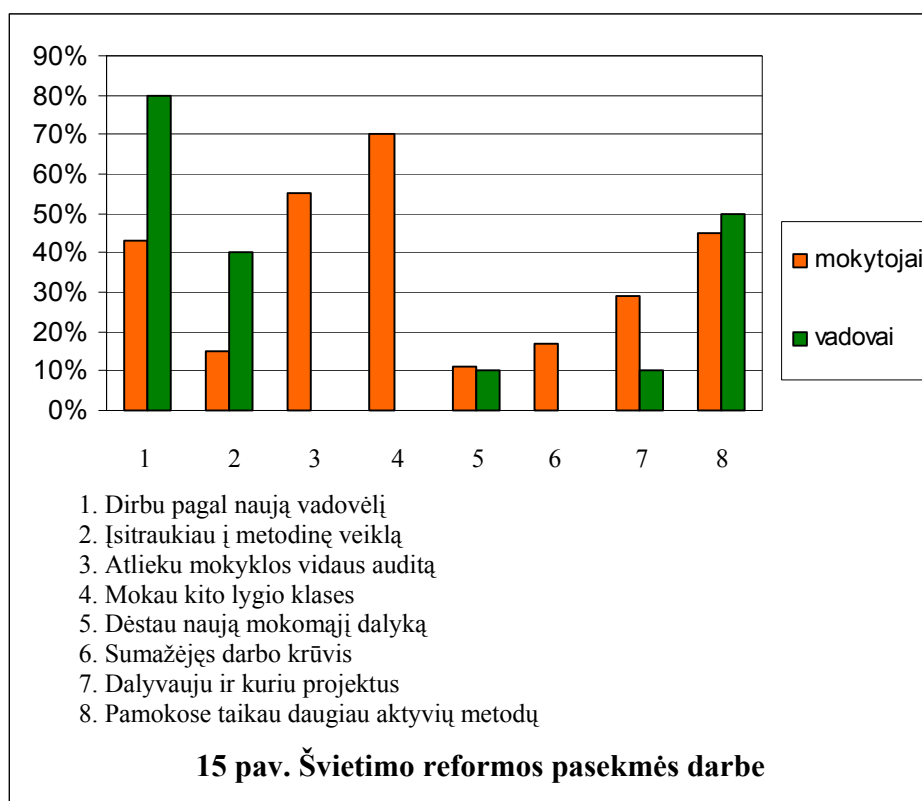
Į klausimą „Kas įtakoja švietimo kokybę“ 39,1 % mokytojų ir 70 % vadovų teigia, kad didelę įtaką turi finansavimas. Suprantamas toks mąstymas, nes nuo to priklauso darbo užmokestis, priemonių, patalpų ir t.t. kokybė. Be finansavimo nemažiau svarbu pedagogų kvalifikacija, bei atlygis už tiesioginį ir netiesioginį jų darbą. 29,1 % pedagogų skiria dėmesį ugdymo turiniui.

15 lentelė

Mokyklos	Pradinė m-kla	Nevėžio pagr.m-kla	Senvagės pagr. m-kla	Skaistakalnio pagr. m-kla	Sauletekio vid.m-kla	Žemynos vid. m-kla	Vilties vid. m-kla	Žemkainio gimnazija	Juozo Balčikonio gimnazija	Jaunimo mokykla
Anketos klausimai										
Mokyklų kompiuterizavimas	10%	30%	20%	10%	10%	20%	10%	40%	10%	30%
Mokytojų atlyginimų kėlimas	20%	50%	40%	10%	50%	20%	60%	40%	40%	50%
Mokymo įstaigos dydis	0%	10%	20%	10%	0%	20%	10%	0%	30%	0%
Ugdymo turinys	30%	20%	10%	30%	40%	50%	50%	50%	20%	20%
Mokytojų kvalifikacija, kompetencija	30%	20%	10%	20%	40%	40%	40%	60%	50%	70%
Finansavimas	40%	60%	50%	30%	40%	20%	50%	60%	30%	50%

Kalbant apie atskirų mokyklų respondentų rezultatus, pastebėta, kad 70 % Panevėžio jaunimo mokyklos mokytojų nurodo, kaip svarbiausią kokybės veiksnį – mokytojų kvalifikaciją ir kompetenciją. Galima manyti, kad tokį apsisprendimą lemia stoka darbuotojų, nes šio tipo mokyklose dirba daug antros eilės pareigas užimančių pedagogų. Be to, šios mokyklos ugdytiniai reikalauja ne tik mokytis ir perteikti informaciją, bet ir ypatingą gebėjimą bendrauti. 60 % „Žemkalnio“ gimnazijos apklaustųjų, taip pat didelę įtaką turi mokytojas. Tik šiuo atveju galima spręsti, kad esamas mokinių išskirtinis dėmesys iš pedagogų reikalauja labai didelių gebėjimų, žinių profesionalaus savo dalyko žinojimo ir t.t. 60 % Žemkalnio gimnazijos ir „Nevėžio“ pagr. m-klos pedagogų, kaip svarbų veiksnį išskiria finansavimą. Kitų apklaustųjų nuomonė pasiskirstė beveik tolygiai. Dauguma mokyklų pedagogų tikino, kad tai turi įtakos švietimo kokybei, mažiau pasisakė „Žemynos“ vid. m-klos, ir „Skaistakalnio“ pagr. m-klos, ir Juozo Balčikonio gimnazijos pedagogai. Atlikus duomenų analizę matyti, kad atlyginimų kėlimai ne visiem pedagogam turi įtakos švietimo kokybei. Tam pritarė, tik 60 % „Vilties“ vid. m-klos, 50 % Jaunimo mokyklos ir „Saulėtekio“ vid. m-klos, bei „Nevėžio“ pagr. m-klos mokytojai. Pusė apklaustųjų „Žemynos“ vid. m-klos, „Vilties“ vid. m-klos ir Žemkalnio gimnazijos respondentai pasisako, kad teigiamą vaidmenį kokybės įtakai turi ugdymo turinys.

n = 100, n = 10

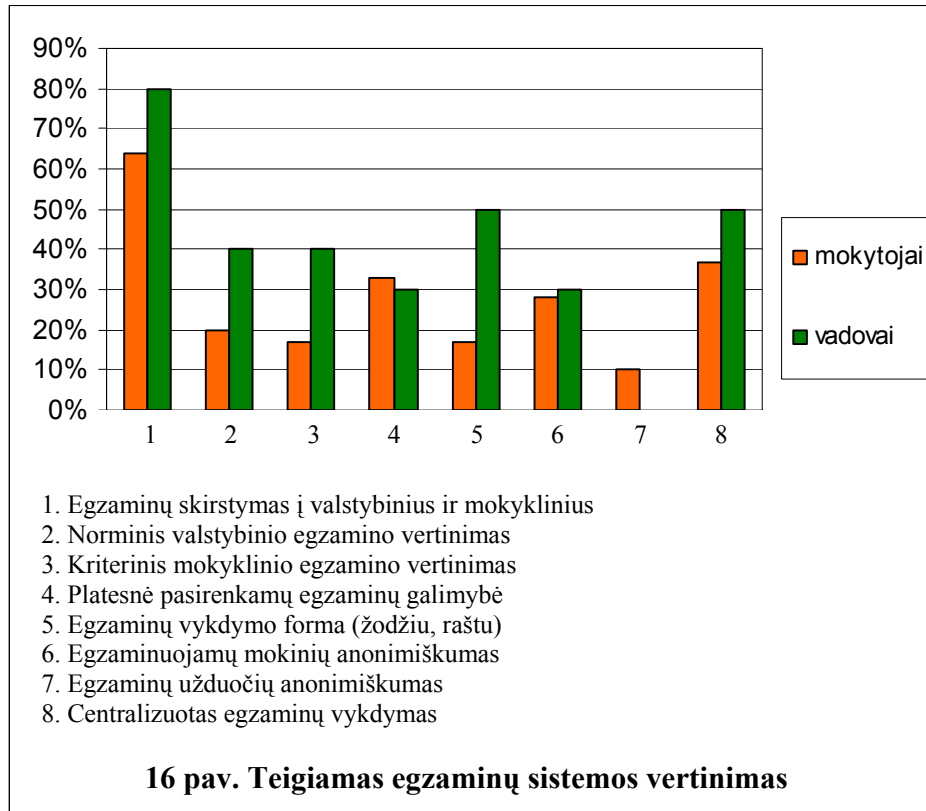
Tyrimu bandyta išsiaiškinti kas pasikeitė respondentų darbuose vykdamas švietimo reformą. Net 55 % mokytojų nurodė, kad pastaraisiais metais mokykloje vykdo vidaus auditą. Tai naujas iššūkis mokyklos bendruomenei siekiant efektyvesnių veiklos rodiklių. Gauti rezultatai įrodė, kad auditą mokyklose vykdo pedagogai, vadovai šiuo atveju lieka nuošalyje. 51 % respondentų dirba pagal naują vadovėlį, bei dauguma iš jų pamokose taiko aktyvius ugdymo metodus. 29 % pedagogų ir 10 % vadovų tikina, kad dalyvauja ir kuria projektus. Lyginant su bendru apklaustųjų skaičiumi, nedaug (12 %) respondentų dėsto naują mokomąjį dalyką, bei dirba su kito lygio klasėmis. 17 % pedagogų po švietimo naujovių diegimo sumažėjo darbo krūvis, o tokios grėsmės mokyklų vadovai nejaučia.

16 lentelė

Mokyklos	Pradinė m-kl	Nevežio pagr.m-kl	Senvagės pagr. m-kl	Skaistakalnio pagr. m-kl	Sauletekio vid.m-kl	Žemynos vid. m-kl	Vilties vid. m-kl	Žemkalnio gimnazija	Juozo Balčikonio gimnazija	Jaunimo mokykla
Anketos klausimai										
Dirbu pagal naują vadovėlį	10%	20%	30%	20%	30%	60%	40%	50%	40%	40%
Įsitraukiau į metodinę veiklą	0%	10%	10%	20%	10%	20%	10%	20%	10%	40%
Atlieku mokyklos vidaus auditą	50%	50%	60%	30%	30%	60%	60%	50%	80%	80%
Mokau kito lygio klases	0%	10%	20%	10%	0%	10%	10%	10%	0%	0%
Dėstau naują mokomąjį dalyką	0%	20%	20%	10%	0%	0%	10%	10%	30%	10%
Sumažėjo darbo krūvis	40%	30%	10%	30%	10%	20%	0%	20%	10%	0%
Dalyvauju ir kuriu projektus	20%	20%	20%	20%	40%	50%	40%	30%	20%	30%
Pamokose taikau daugiau aktyvių ugdymo metodų	40%	20%	30%	30%	60%	40%	70%	40%	50%	70%

Gauta statistika įrodo, kad visi pradinės mokyklos mokytojai dirba pagal naują vadovėlį. Kitų mokyklų respondentai yra dalykų mokytojai, iš kurių ne visi dirba pagal vadovėlį, todėl jų procentas, yra mažesnis. 16 lentelėje matyti, kad 70 % „Vilties“ vid. m-klos ir Jaunimo mokyklos mokytojų savo darbe taiko aktyvius ugdymo metodus. Atkreiptinas dėmesys, jog 80 % jaunimo mokyklos ir Juozo Balčikonio gimnazijos pedagogų atlieka mokyklos vidaus auditą. Galima manyti, kad tokį rezultatą lemia mokykloje dirbančių pedagogų skaičius. Tarp apklaustųjų, net keturiose mokyklose nebuvo pedagogų, kurie mokytų kito lygio klases, ar dėstytų naują mokomąjį dalyką. Pastebėta, kad Jaunimo mokyklos ir „Vilties“ vid. m-klos respondentai nejaučia darbo krūvio mažėjimo. Ga būt tam įtakos turi šiose mokyklose mažai kintantis mokinių skaičius.

n = 100, n = 10

Tyrimo duomenyse, atskleidžiančiuose respondentų požiūrį į esamą egzaminų sistemą, nurodyti tiek pozityvius, tiek negatyvūs pokyčių aspektai. Gauti rezultatai rodo, kad egzaminų sistema nėra tobula. 64 % pedagogų bei 80 % mokyklos vadovų pritaria, kad diegiant naujoves egzaminai yra skirstomi į valstybinius ir mokyklinius. 37 % mokytojų ir 50 % vadovų teigiamai vertina centralizuotą egzaminų vykdymą. Iš tyrimo duomenų matyti, kad 33 % pedagogų ir 30 % vadovų pritaria platesnei pasirenkamų egzaminų galimybei, kuri labiau įprasmins mokyklos profilį, bei tvirtesnio ir savarankiškesnio apsisprendimo reikalaus iš mokinių bei tėvų, 31 % respondentų, pritaria egzaminuojamų mokinių anonimiškumui. Nedidelė dalis apklaustųjų sutinka su norminiu ir kriteriniu egzaminų vertinimu, bei jų vykdymo forma. Pastebėta, kad respondentų visai netenkina egzaminų užduočių anonimiškumas. Galima manyti, kad tam įtakos turėjo pastarųjų metų iš anksto pavišintos užduotys.

17 lentelė

Mokyklos	Pradinė m-kla	Nevėžio pagr. m-kla	Senvagės pagr. m-kla	Skaistakalnio pagr. m-kla	Saulėtekio vid. m-kla	Žemynos vid. m-kla	Vilties vid. m-kla	Žemkalnio gimnazija	Juozo Balčikonio gimnazija	Jaunimo mokykla
Anketos klausimai										
Egzaminų skirstymas į valstybinius ir mokyklinius	100%	70%	50%	40%	20%	100%	70%	70%	80%	40%
Norminis valstybinio egzamino vertinimas	20%	30%	30%	10%	10%	20%	10%	30%	30%	10%
Kriterinis mokyklinio egzamino vertinimas	30%	30%	30%	10%	0%	20%	10%	30%	10%	0%
Platesnė pasirenkamų egzaminų galimybė	30%	20%	30%	10%	60%	30%	60%	40%	10%	40%
Egzaminų vykdymo forma (žodžiu, raštu)	30%	20%	20%	10%	0%	30%	0%	20%	30%	10%
Egzaminuojamų mokinių anonimiškumas	10%	40%	20%	30%	70%	40%	20%	30%	10%	10%
Egzaminų užduočių anonimiškumas	0%	10%	0%	0%	10%	20%	10%	0%	30%	20%
Centralizuotas egzaminų vykdymas	50%	50%	30%	30%	20%	30%	40%	50%	30%	40%

Lyginant visų mokyklų gautus rezultatus pastebėta, kad visi „Žemynos“ vid. m-klos ir 90 % Žemkalnio bei Juozo Balčikonio gimnazijų pedagogai pritaria valstybinių ir mokyklinių egzaminų skirstymui. Pastarųjų nuomonę galima interpretuoti taip, jog šiose mokyklose mokosi stiprus mokinių kontingentas ir šis vykdomas pokytis vertinamas teigiamai. 70 % „Saulėtekio“ vid. m-klos respondentų patinka platesnė egzaminų pasirinkimo galimybė. Dvi mokyklos neišskyrė kriterinio egzamino vertinimo, bei egzaminų vykdymo formos. Apibendrinant gautus duomenis, atsižvelgiant į respondentų darbo patirtį, galima teigti, kad nemažai vykdomuose darbuose yra taisytinų dalykų.

IŠVADOS

1. Iškelta hipotezė iš dalie pasitvirtino. Pedagoginės bendruomenės nariai teigiamai vertina mokyklų struktūros reformą. Tyrimo duomenys įrodė, kad šiandieninėje situacijoje pagrindas yra bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos, nes jos gali sudaryti sąlygas visiškam mokinio galių atsiskleidimui, pasirengimui profesinėje veikloje. Pritariama laipsniškam gimnazijų, dešimtmečių, jaunimo mokyklų kūrimuisi Panevėžio mieste.
2. Mokytojų bedarbystės problema palaiapsniui ima reikštis kaip sisteminis reiškinys. Pagrindinis mokytojų nedarbo tikimybės veiksnys yra „demografinė padėtis“, o ne mokyklų tinklo pertvarka, kaip teigia kai kurios interesų grupės.
3. Tyrimo rezultatai įrodė, kad pusė respondentų pritaria mokyklų finansiniam savarankiškumui. Šis pokytis leidžia mokykloms būti tikromis joms skirtų ir įgytų lėšų bei kitų išteklių savininkėmis.
4. Hipotezė pasitvirtino, kad įgyvendinama nauja finansavimo tvarka „pinigai paskui mokini“ nėra tobula. Išanalizavus rezultatus galima manyti, kad kol kas šios lėšos nėra teisingai ir efektyviai paskirstomos. Mažai atsižvelgiama į jaunimo mokyklas, kuriose specifinis mokinių kontingentas, bei nuolatinė jų kaita. Tokioms mokykloms pagal šį naują principą sunku valdyti ir numatyti turimas lėšas.
5. Analizuojant teigiamus ugdymo turinio pokyčius, gauti rezultatai parodė, kad didžiausią dėmesį respondentai skyrė kompiuterinio raštingumo ugdymui. Galima manyti, kad todėl mokyklų kompiuterizavimą švietimo bendruomenė suprato, kaip švietimo kokybės kėlimo faktorių, nors jų nuomone tai nėra vienintelis būdas.
6. Apibendrinant tyrimo duomenis matyti, kad švietimo bendruomenė patenkinamai vertina švietimo sistemą ir jos kaitą. Pritariama mokyklų kompiuterizavimui, finansiniam savarankiškumui, valstybinių egzaminų sistemos įvedimui. Tačiau tebėra neįveikti kai kurių švietimo strateginių kryptių vykdomi darbai. Nėra tobulos švietimo valdymo, finansavimo sistemos. Per ilgai reformuojamas ugdymo turinys, nesuderintos ugdymo programos ir nesumažinti mokymosi krūviai.
7. Empirinių duomenų analizė patvirtina, jog mokymo procesui gerinti trūksta reikiamų ugdymo priemonių. Mokyklos nepakankamai aprūpinamos vaizdinėmis priemonėmis, kompiuteriais, bei mokomosiomis kompiuterinėmis programomis. Pastebėta, kad šiais trūkumais mažiausiai skundėsi pagrindinės mokyklos, nes įgyvendinant mokyklų tobulinimo programą, daugiau

- lėšų buvo skirta pagrindinių mokyklų materialinei bazei gerinti.
8. Augant Lietuvos makroekonominiams rodikliams, kiekybinė ir kokybinė duomenų analizė leidžia teigti, kad švietimas stokoja reikiamo finansavimo: valstybės ir savivaldybės skiriamų lėšų pakanka sistemos išlaikymui, tačiau tyrimai įrodė, kad jų trūksta švietimo modernizavimui jos kokybės užtikrinimui, pastatų renovavimui.
  9. Reformuojant švietimo sistemą daugiausia pokyčių savo darbuose jaučia mokyklos bendruomenė. Be tiesioginio darbo „mokyti“ pedagogai kuria projektus, strateginius planus, dalyvauja metodinėje veikloje, vykdo vidaus auditą.
  10. Sukurta valstybinių brandos egzaminų sistema suteikė orientyrus bendrajam lavinimui ir tapo svarbiu ugdymo turinio politikos veiksniumi. Apklauskos rezultatai įrodė ir hipotezę pasitvirtino, kad valstybinių egzaminų sistema dar nėra pakankamai efektyvi kokybės tobulinimo, turinio modernizavimo priemonė. Ypač opus yra egzaminų užduočių anonimiškumo klausimas.
  11. Remiantis apklauskos duomenimis matyti, kad aukščiausieji švietimo vadovai reformos vykdymui taiko principą „iš viršaus“

REKOMENDACIJOS

1. Plėtoti lanksčią ugdymo sistemą, kuri sudarytų palankesnes galimybes pagrindinio bei vidurinio išsilavinimo siekiantiems mokiniams rinktis jų poreikius atitinkančią mokymosi kryptį, programą, kurso lygį bei turinį.
2. Imtis greitų priemonių mokymosi krūvių mažinimui. Ugdymo procese kreipti didesnę dėmesį į išsilavinimo standartų reikalavimus. Išskirti monimalų išsilavinimo standartų lygmenį vyresnėse klasėse.
3. Įstojus į ES Lietuvos švietimo sistema tampa atvira pasaulinės erdvės dalimi. Esant nepakankamam valstybės ir savivaldybės finansavimui, labai svarbu plėtoti tarptautinius ryšius bendrose ES švietimo programose ir maksimaliai išnaudoti jų teikiamas galimybes.
4. Siekiant tiksliau ir efektyviau paskirstyti „moksleivio krepšelio“ lėšas būtina atsižvelgti į mokinių asmeninius ar specialiuosius poreikius, kreipti dėmesį į mokyklos statusą bei mokinių kontingentą. Būtina „pagalbos“ lėšas atskirti nuo „valdymo“ lėšų, bei suteikti daugiau papildomų valandų nesusietų su kontaktiniais valandomis.
5. Reikia tirti, eksperimentuoti ir kompleksiskai mokyti mokyklų bendruomenę, ir atskirus mokytojus efektyviau naudoti mokyklos fizinės aplinkos galimybes bei kompiuterizavimą

ugdymo kokybės gerinimui.

6. Vykdant reformas, kurios provokuoja interesų konfliktus LR ŠMM privalo sistemingai prognozuoti, tyrinėti ir įvertinti realias vykdomų pertvarkų pasekmes.
7. Persikvalifikavimo sistema turi reikštis kaip bedarbystės prevencijos priemonė. Reikia stiprinti ir didinti netekusių darbo, ar mažą krūvį turinčių pedagogų persikvalifikavimo galimybes, orientuoti jį į naujų kompetencijų suteikimą, bei galimybę mokytis kelis mokomuosius dalykus.
8. LR ŠMM turi numatyti egzaminų administravimo priemones. Garantuoti egzaminų programų pakeitimą bei užtikrinti užduočių anonimiškumą griežtinant konfidencialumo tvarką nacionaliniame egzaminų centre.
9. Mokyklose suformavus vidaus audito sistemą, jo vykdytojais turėtų būti kvalifikuoti specialistai – auditoriai. LR ŠMM turėtų pergaltoti vidaus audito vykdymo procesą, nes šiuo metu pedagogai priversti dirbti papildomus darbus, atitolstant nuo savo tiesioginio darbo mokytis vaikus.

Inga Korolenko

LITERATŪRA

1. Ališauskas R. Technologijos ir švietimo kaita // Mokykla. 1997, Nr. 4. P. 6-13.
2. Ališauskas R. Švietimo reformos įgyvendinimo modeliavimas Lietuvoje// Švietimo visiems kokybė:pagrindiniai mokymąsi visą gyvenimą įgūdžiai. Europos dimensija ir Baltijos šalių vizija. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2004. P. 27-32.
3. Barkauskaitė R. Lietuvos švietimo reformos eigos tyrimai // Pedagogai ir mokiniai: požiūris į švietimo reformą. Vilnius: Solertija, 1997. P. 7-40.
4. Barkauskaitė R. Lietuvos švietimo sistemos kaitos vertinimai // Pedagogika. 1997, Nr. 34. P. 19-29.
5. Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai // <http://www.pedagogika.lt/standart/programos.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-08-24.
6. Brandos egzaminai 2006 m. // http://www egzaminai.lt/EasyAdmin/sys/files/BE_informac_knyg2_06.pdf; prisijungimo laikas: 2006- 09-02.
7. Bruzgelevičienė R. Lietuvos švietimo kaita. Vilnius: Garnelis, 2001. P. 25-29.
8. Cibulskas R. Švietimo vadyba: mokslas ir praktinė veikla // Pedagogika. 1996, Nr.33. P. 217-227.
9. Fullan M. Probing the Depths of Education. London: Falmer Press,1993. P. 110-131.
10. Fullan M. „, The New Meaning of Educational Change“ 2nd ed. New York: Teachers College Press 1991.
11. Hargreaves A. Changing Teachers, Changing Times. London: Cassel, 1994.
12. Jackūnas Ž. Lietuvos švietimo istorinės raidos bruožai // Ugdymo problemos. 1997, Nr. 1(28). P. 4-23.
13. Jonikova V.,„Švietimo globalizacija Lietuvoje“ // http://www.sociumas.lt/lit/nr17/sviet_global.asp; prisijungimo laikas: 2006-08-10.
14. Jovaiša L. Edukologijos įvadas. Kaunas: Technologija, 1993.
15. Jucevičienė P. Organizacijos elgsena. Kaunas: Technologija, 1996.
16. Juozaitis A. Svarbiausios vadybos kryptys // Mokykla .1995, Nr.12. P. 4-6.
17. Kirkilienė V. Visuomenės požiūris į mokyklų struktūrų kaitą//Švietimo vadyba reformos erdvėje. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2004. P. 76-79.
18. Kuolys D. Ugdymo turinio kaita ir mokykla // Švietimo reforma ir mokytojų rengimas. Vilnius:VPU, 1997. P. 7-11.
19. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija. Švietimas ir mokslas Lietuvoje. Vilnius: Krastotvarka, 1997. P. 8-12.

20. Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos., „Švietimo gairės“ 2003-2012 m. projektas. Vilnius: Spauda, 2002.
21. Lietuvos Respublikos seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimas „Dėl valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatų“// Valstybės žinios .2003, Nr. 71-3216.
22. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas // <http://www3.lrs.lt/cgi-bin/preps2?Condition1=238731&Condition2>; prisijungimo laikas: 2006-07-21
23. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl pedagogų atestacijos nuostatų“ // Valstybės žinios. 1998, Nr. 22-516.
24. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas „ Dėl valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų atestacijos nuostatų tvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2005, Nr. 108-3974.
25. Lietuvos Respublikos valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatų įgyvendinimo programos patvirtinimas// <http://www3.lrs.lt/cgi-bin/preps2?Condition1=249299&Condition2>; prisijungimo laikas: 2006-08-24.
26. Lietuvos švietimo koncepcija// http://www.smm.lt/old/Teisine_informacija/koncepcija/koncepcija1.htm; prisijungimo laikas: 2006-08-24.
27. Magistrų baigiamųjų darbų rengimas ir gynimas // http://www.mruni.lt/padaliniai/FAKULTETAi/vvf/vak/dokumentai/M_Metodi_nurod.htm; 2006-06-20.
28. Makštutis Antanas. Strateginio valdymo principai. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2001.
29. Mike Wallace M., Pocklington K. Sudėtingų švietimo sistemos pokyčių valdymas//http://www.mtp.smm.lt/dokumentai/InformacijaSvietimui/UzsStraipsniuVertimai/Wallace_knygos_vertimas.doc; Prisijungimo laikas: 2006-10-30.
30. Nacionalinis švietimo plėtotės raportas // http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/apzvalgos/RAPORTAS__taisymai_.pdf; prisijungimo laikas: 2006-09-30.
31. Purvaneckienė G. Mokyklos reforma ir mokytojo profesija // Acta Paedagogica Vilnensia. 1996, Nr. 3. P. 32-48.
32. Puškorius S. Veiklos auditas. Vilnius: Teisės universitetas, 2004. P. 142-146.
33. Radvilavičiūtė J. Švietimo reforma Lietuvoje: formaliojo mokymo aspektai//Viešasis administravimas. 2005, Nr. 2. P. 102-108.

34. Rado P. Švietimas pereinamuoju laikotarpiu. Vilnius: Garnelis, 2001. P. 16-31.
35. Rajackas V. Švietimas: raida, dabartis. Vilnius: Parama, 2001. P. 42-47.
36. Švietimo būklės apžvalga // [http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/apzvalgos/EC LLL report final lietkalba_red.doc](http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/apzvalgos/EC_LLL_report_final_lietkalba_red.doc); prisijungimo laikas: 2006-08-15.
37. Švietimo ir mokymo sistemos modernizavimas siekiant bendrų ES 2010 metams užsibrėžtų tikslų // [http://www.finmin.lt/web/stotis_inf.nsf/0/BA52679E81AFE651C2256EC10033AEA7/\\$File/BPD.doc](http://www.finmin.lt/web/stotis_inf.nsf/0/BA52679E81AFE651C2256EC10033AEA7/$File/BPD.doc); prisijungimo laikas: 2006-08-09.
38. Targamadžė V., Šidlauskaitė I. Perspektyvinis jaunimo mokyklos didaktinės veiklos modelis. Vilnius: Garnelis, 1997. P. 7-13.
39. Targamadžė V. Švietimo organizacijų elgsena. Kaunas: Technologija, 1996.
40. Večkienė N. Švietimo vadybos įvadas. Kaunas: Technologija, 1996.
41. Zakarevičius P. Vadyba: valdymas, administravimas // Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai, 1996. P. 155-159.
42. Zakarevičius P. Vadyba: genezė, dabartis, tendencijos. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 1998.
43. Želvys R. Švietimo vadybos samprata ir plėtros tendencijos šiuolaikinėje užsienio edukologijoje // Acta Paedagogica Vilnensia. Vilnius: VU leidykla, 1997. T. 3. P. 9-15.
44. Želvys R. Lietuvos švietimo vadovų požiūris į decentralizaciją // Lietuvos mokyklai – 600 metų. Konferencijos medžiaga. Vilnius: Pedagogikos institutas, 1997. P. 120-131.
45. Želvys R. Švietimo vadybos raidos Lietuvoje bruožai // Ugdymo problemos. 1998, Nr. 3(30). P. 113-126.
46. Želvys R. Lietuvos švietimo vadovų požiūris į vykstančią švietimo reformą // Pedagogika. 1998, Nr. 37. P. 181-192.
47. Želvys R. Lietuvos švietimo vadovų požiūris į funkcijų pasidalijimą tarp įvairių švietimo grandžių // Ugdymo problemos. 1998, Nr. 3(30). P. 181-192.
48. Želvys R. Švietimo reformų dėsninumai. // Švietimo reformos. Vilnius: Solertija, 1998. P. 21-30.
49. Želvys R. Švietimo vadyba ir kaita. Vilnius: Garnelis, 1999.
50. Želvys R. Švietimo organizacijų vadyba. Vilnius: Garnelis, 2003.
51. Želvys R., Būdienė V., Zabulionis A. Švietimo politika ir monitoringas. Vilnius: Garnelis, 2003.

SANTRAUKA

Vargu ar galima rasti kitą šiandieninės Lietuvos edukologijos temą, kuri būtų tokia aktuali kaip švietimo reforma. Tai bendros šalies raidos strategijos dalis, kurios vykdytojai: švietimo specialistai, mokyklų vadovai, mokytojai ir t.t. Švietimas privalo nuolat keistis, kad deramai atliktų savo paskirtį – tarnautų sparčiai kintančios visuomenės poreikiams. Analizuojant švietimo bendruomenės požiūrį į vykstančią reformą matyti, kad joje yra taisytinų dalykų. Augant Lietuvos makroekonominiams rodikliams, nepakankamai dėmesio ir finansavimo skiriama švietimo sistemai. Tai turėjo įtakos neaukštiems inovacijų rodikliams ir nepakankamam Lietuvos konkurencingumui. Tyrimų rezultatai rodo, kad pedagoginė bendruomenė teigiamai vertina mokyklų struktūros pertvarką. Pritariama gimnazijų, jaunimo ir kt. mokyklų kūrimuisi. Tačiau dalis mokytojų optimizavus mokyklų tinklą jaučia grėsmę netekti darbo, kadangi per vėlai, ne visai apgalvotai ir per lėtai vykdoma pedagogų persikvalifikavimo sistema. Net ir įdiegus valstybinių egzaminų sistemą, ji netapo pakankamai efektyviu kokybės tobulinimo, turinio modernizavimo varikliu. Nuolat atnaujinamos egzaminų programos, tobulinama organizavimo, vertinimo tvarka. Rezultatai įrodė, kad ypač opi išlieka užduočių anonimiškumo problema.

Esama švietimo sistema dar nėra pakankamai darni ir efektyvi. Modernizuojant tolesnę reformos etapą svarbu įvertinti esamus ir galimus krašto intelektualinius, administracinius, finansinius pajėgumus.

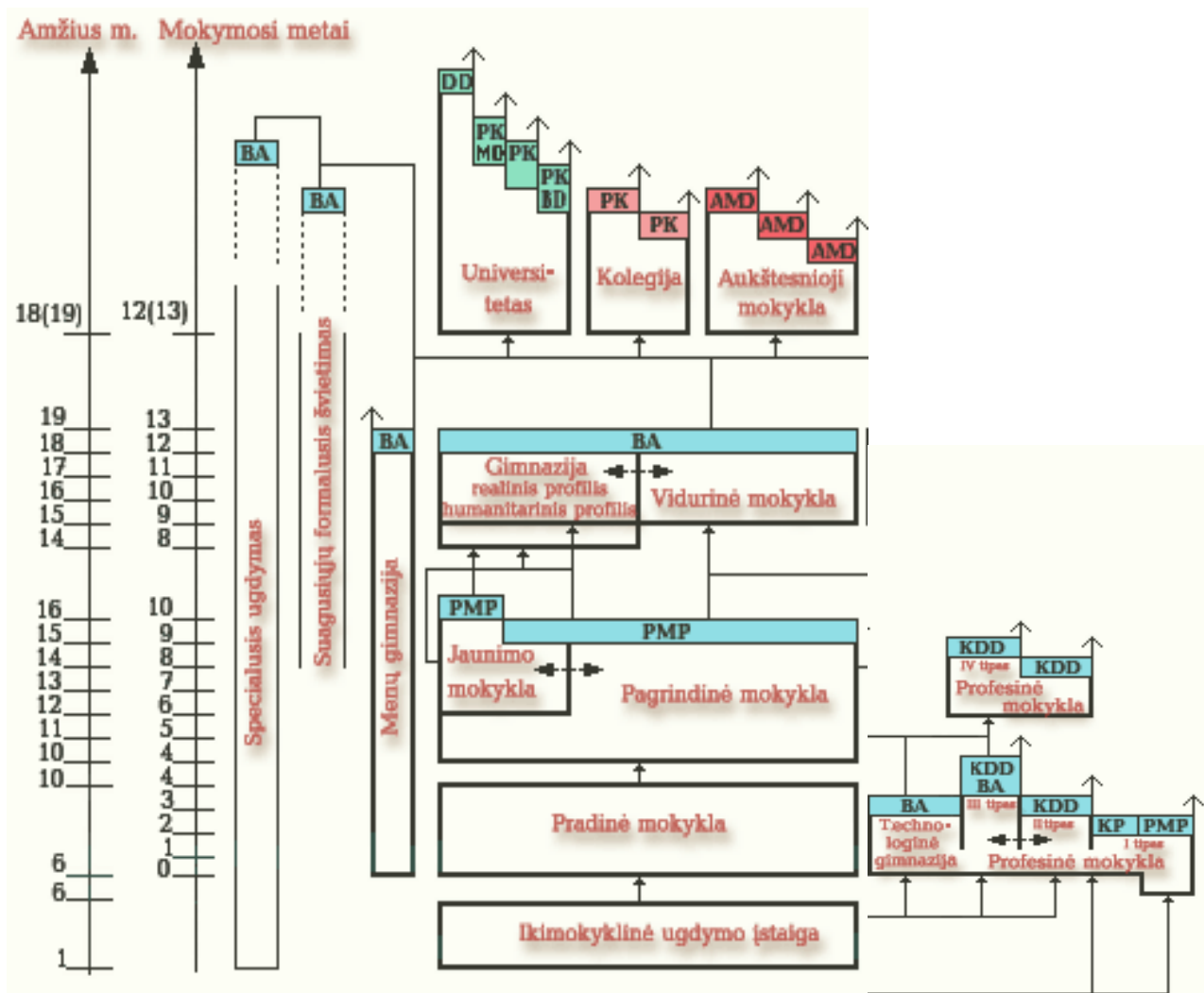
SUMMARY

There is not possible to find other theme of modern Lithuanian enlightenment which would be such actual as reform of education. It is a part of the general strategy of development of the country and its executors – experts of enlightenment, heads of schools, teachers, etc. Education has vary constantly it carried out the purpose properly – to serve for needs of the quickly varying. The attitude of a society of education on occurring reform was analysed and now it is visible that there are things in it which should be changed. Parameters of macroeconomic grow in Lithuania, but the attention and financing aren't suffice for system of education. It had influence for low parameters and an insufficient competition in Lithuania. The results of researches show that the pedagogical public estimates reorganization of school structures positively. There is approved for creation of grammar school, schools of youth and others. But the part of teachers feels the danger to lose the work after optimization

of network of schools because the system of training for a new profession of teachers is carried out late, not absolutely deliberately and slow. It did not become the engine of modernization of the maintenance and enough effective improvement of quality even after there was appeared a system of graduation examinations. The programs of examinations are constantly updated and the order of the organization and appreciation is improved. The results have proved the problem of anonymity of tasks remains especially sharp.

The existing system of education it is not enough harmonious and effective yet. We modernize a following stage of reform and it is very important to estimate existing and possible forces of the intellect, the administration, the finance of country.

Švietimo struktūra

Sutrumpinimai:

AMD – aukštesniosios mokyklos baigimo diplomas

BA – brandos atestatas

GD – bakalauro diplomas

DD – daktaro diplomas

KDD – kvalifikuoto darbuotojo diplomas

KP – kvalifikacijos pažymėjimas

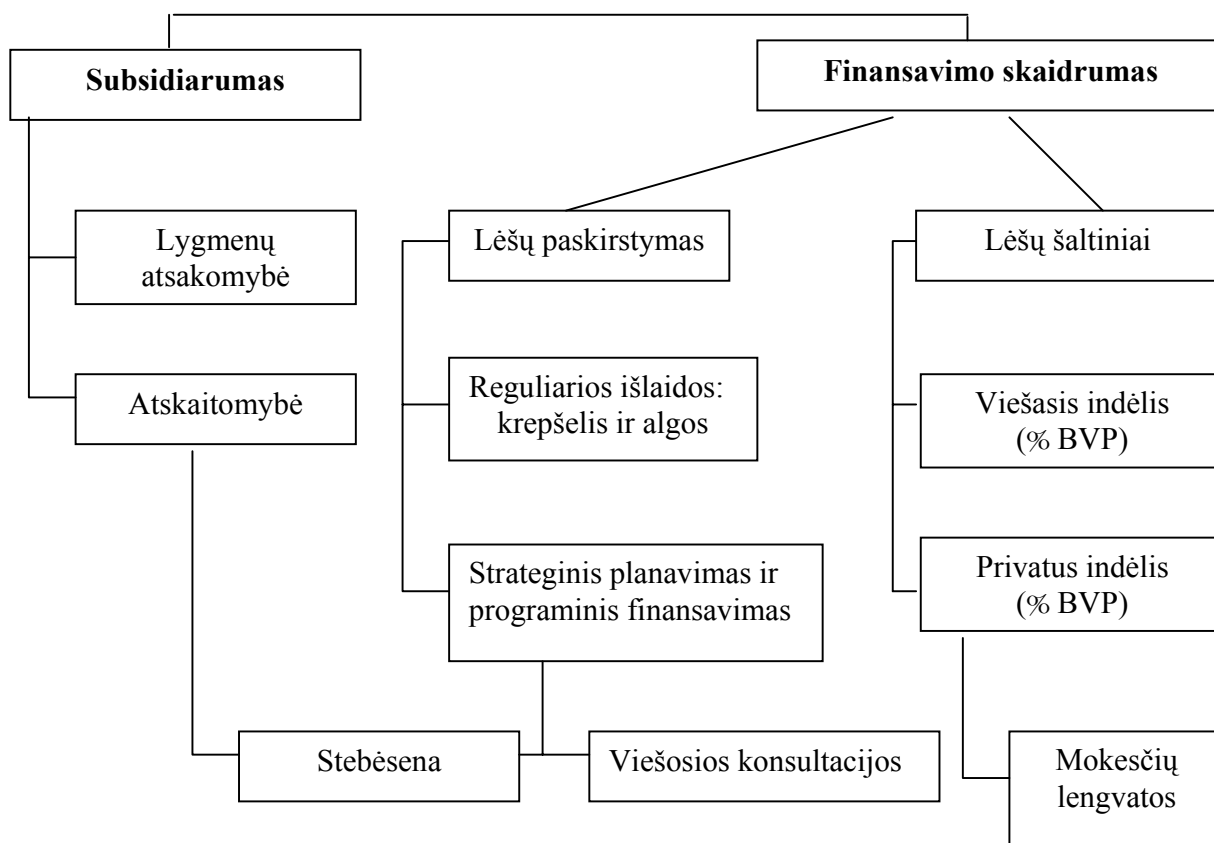
MD – magistro diplomas

PK – aukštojo mokslo diplomas, pažymintis suteiktą profesinę kvalifikaciją

PMP – pagrindinės mokyklos baigimo pažymėjimas

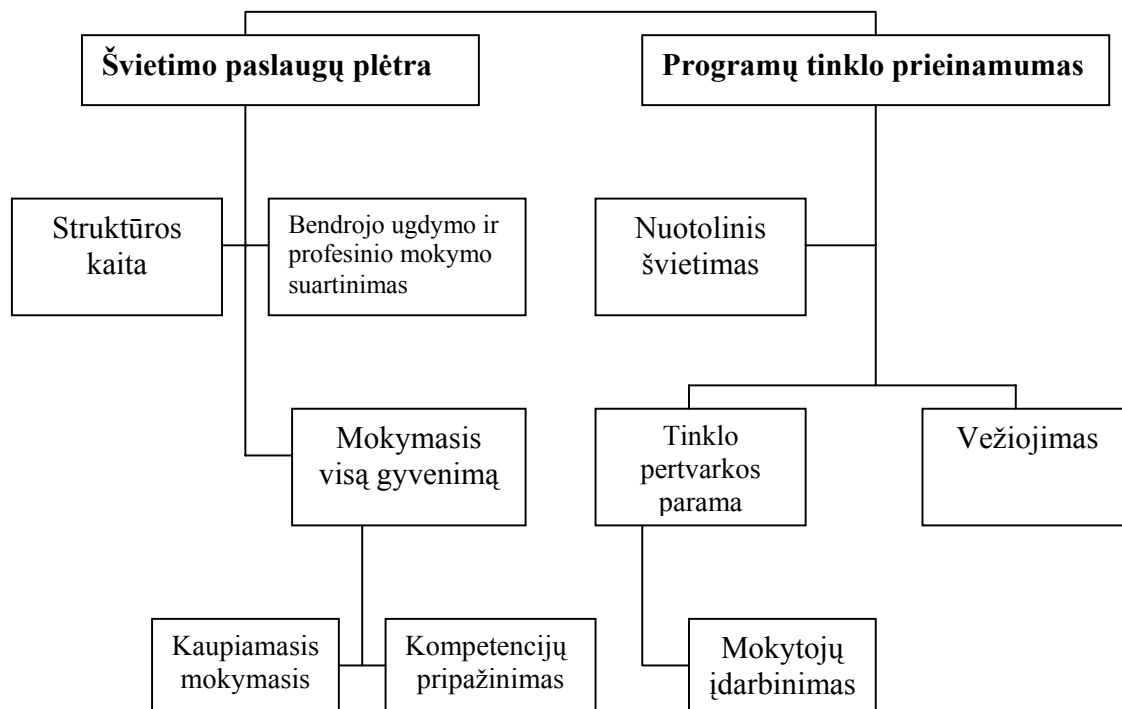
↑ - į darbo rinką

Valdymo tobulinimo taikiniai

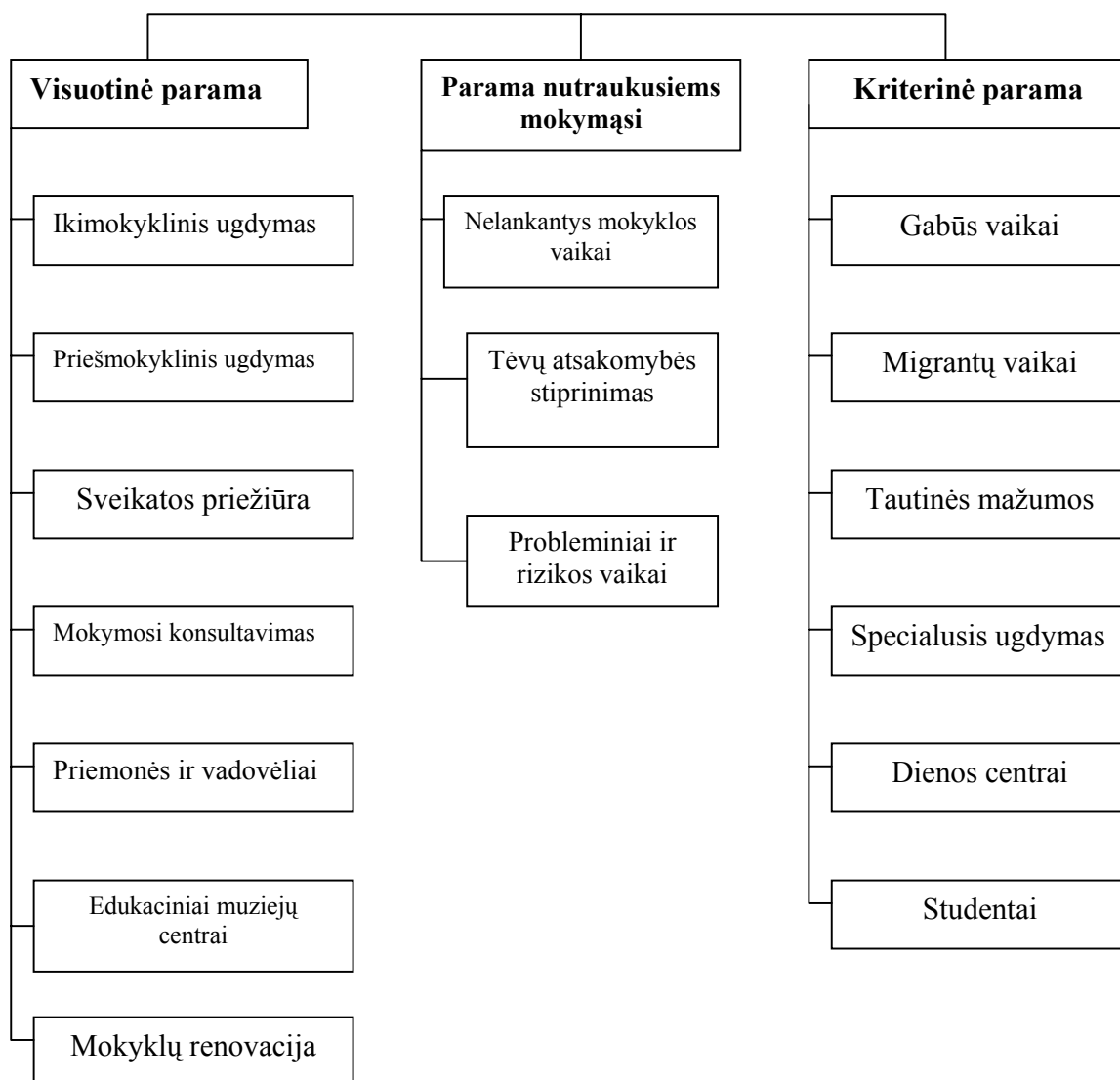

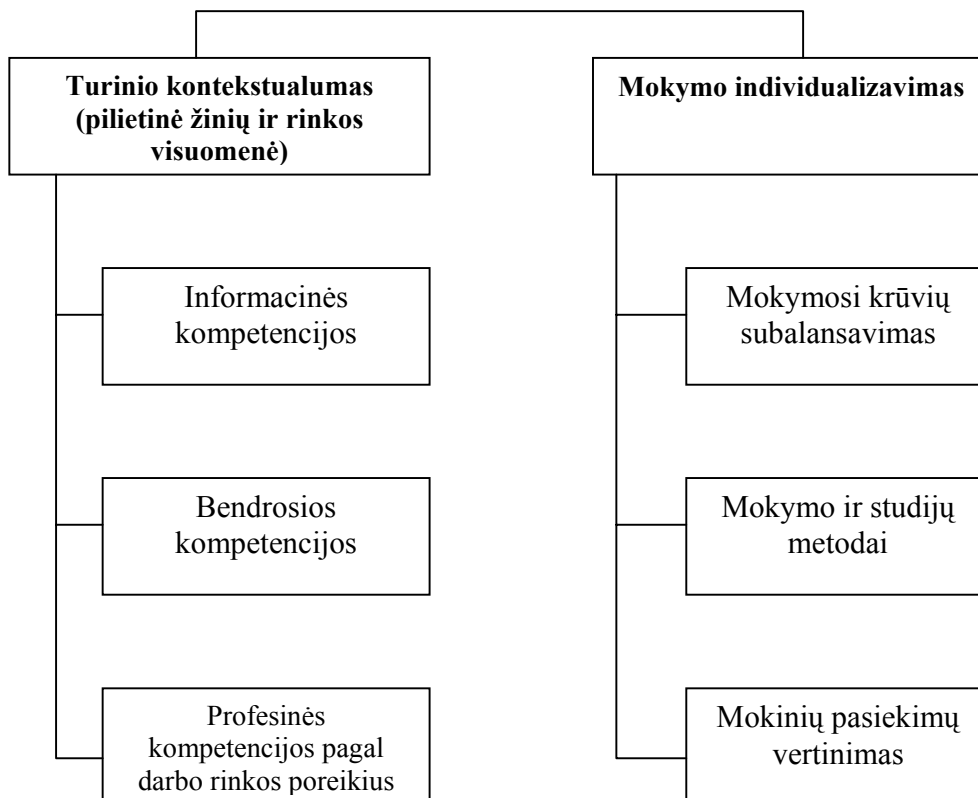
Infrastruktūros tobulinimo taikiniai

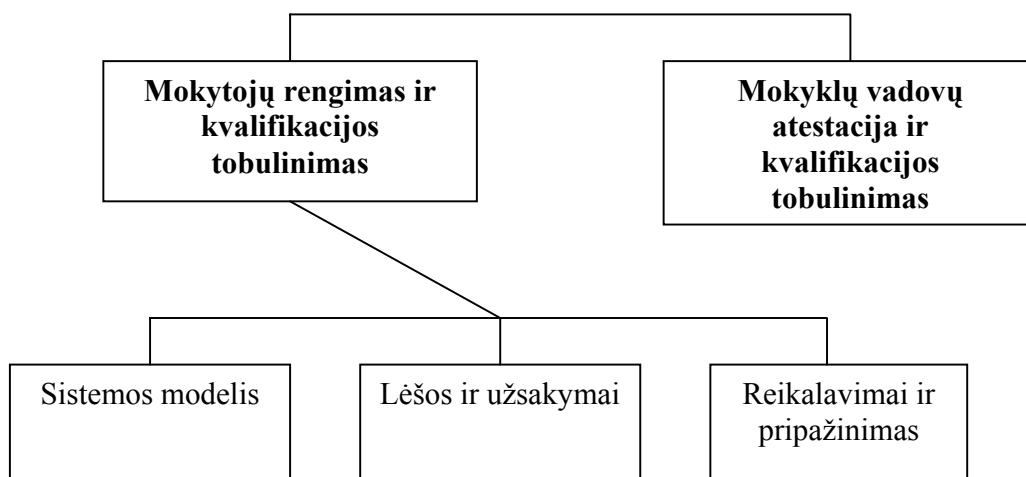
Paramos tobulinimo taikiniai

Turinio tobulinimo taikiniai

Personalo tobulinimo taikiniai

ANKETA

Gerb. Mokyklų vadovai ir mokytojai

Sėkmingam Lietuvos švietimo reformos vyksmui labai svarbi ne tik politikų, švietimo specialistų, bet ir Jūsų nuomonė apie vykstančius pokyčius, bei dabartines mokyklos problemas. Jūsų išsamūs ir nuoširdūs anketos atsakymai padės įvertinti švietimo sistemoje vykdomų darbų rezultatus.

Anketa anoniminė. Prašytume Jums tinkamą atsakymo variantą pažymėti taip: ×

1. Kiek žinote apie švietimo reformos eigą?

- Žinau visus pagrindinius darbus
- Pakankamai daug
- Žinau tiek, kiek reikalinga mano darbui
- Labai mažai
- Nieko nežinau
- Kita.....

2. Iš kokių informacijos šaltinių sužinote apie vykstančius pokyčius (pažymėkite 2 pagrindinius atsakymus)

- Televizijos, spaudos, interneto
- Mokyklos vadovo
- Kolegų
- Švietimo skyriaus
- Švietimo ir mokslo ministerijos
- Kita.....

3. Pertvarkant švietimo sistemos struktūrą, kurioms bendrojo lavinimo mokyklų grandims pritariate? (pažymėkite kelis Jums tinkamus atsakymus)

- Darželiams-mokykloms
- Pradinei mokyklai
- Pagrindinei mokyklai
- Vidurinei mokyklai
- Gimnazijai
- Jaunimo mokyklai
- Privačioms mokykloms
- Kita.....

4. Ką lems vykdomos švietimo struktūros pertvarka?

- Sumažės darbo krūviai
- Racionaliau bus naudojamos mokinių krepšelio lėšos
- Pagerės ugdymo sąlygos ir kokybė
- Tolygiau pasiskirstys mokinių srautas
- Sumažės mokinių nelankančių mokyklą skaičius
- Visos mokyklos dirbs viena pamaina
- Dalis mokytojų neteks darbo
- Kita.....

5. Kuriam finansavimo tvarkos pakeitimui pritariate labiausiai?

- Mokyklų finansinis savarankiškumas
- Lėšų skirstymas „pinigai pagal mokini“
- Parama mokykloms iš gyventojų pajamų mokesčio
- Pedagogų darbo užmokesčio tvarka
- Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama
- Kita.....

6. Kokie teigiami ugdymo turinio pokyčiai?

- Plati mokymosi programa
- Kompiuterinio raštingumo ugdymas
- Verslumo ir finansinės sampratos ugdymas
- Sustiprintas užsienio kalbų mokymas
- Naujų aktyvių ugdymo metodų diegimas
- Turinio sąsajos su pilietiniu, kultūriniu, tautiniu ugdymu
- Kita.....

7. Kokių ugdymo priemonių trūksta Jūsų mokykloje?

- Kompiuterių
- Vadovėlių
- Mokomųjų kompiuterinių programų
- Žemėlapių
- Pedagoginės, psichologinės literatūros
- Vaizdinių priemonių
- Kita.....

8. Kurios švietimo strateginės krypties vykdomi darbai Jūsų netenkina?

- Švietimo sistemos valdymas
- Finansavimas
- Ugdymo turinys
- Švietimo kokybės vertinimas
- Mokyklų tinklo optimizavimas
- Kita.....

9. Kokios priežastys Jūsų mokykloje neleidžia tinkamai vykdyti švietimo pokyčių?

- Nepakankamas finansavimas
- Patalpų trūkumas
- Inovacijų stygius
- Mokinių kontingentas
- Kvalifikuotų specialistų trūkumas
- Mokymo priemonių trūkumas
- Kita.....

10. Kas įtakoja švietimo kokybę?

- Mokyklų kompiuterizavimas
- Mokytojų atlyginimų kėlimas
- Mokymo įstaigos dydis

- Ugdymo turinys
- Mokytojų kvalifikacija, kompetencija
- Finansavimas
- Kita.....

11. Kas pasikeitė Jūsų darbe diegiant naujoves?

- Dirbu pagal naują vadovėlį
- Įsitraukiau į metodinę veiklą
- Atlieku mokyklos vidaus auditą
- Mokau kito lygio klases
- Dėstau naują mokomąjį dalyką
- Sumažėjo darbo krūvis
- Dalyvauju, ir kuriu projektus
- Pamokose taikau daugiau aktyvių ugdymo metodų
- Kita.....

12. Kokį egzaminų sistemos pasikeitimą vertinate teigiamai?

- Egzaminų skirstymą į valstybinius ir mokyklinius
- Norminį valstybinio egzamino vertinimą
- Kriterinį mokyklinio egzamino vertinimą
- Platesnę pasirenkamų egzaminų galimybę
- Egzaminų vykdymo forma (žodžiu, raštu)
- Egzaminuojamų mokinių anonimiškumą
- Egzaminų užduočių anonimiškumą
- Centralizuotą egzaminų vykdymą
- Kita.....

Mokykla.....

Pareigos ir kvalifikacija.....

Darbo stažas švietimo sistemoje.....

AČIŪ UŽ PAGALBĄ